

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Richardi Archdekin Soc. Iesu S. Theol. Professoris
Theologia Tripartita Sive Resolutiones Polemicæ,
Speculativæ, Practicæ, Controversiarum, & Quæstionum,
etiam recentissimarum, quæ in Schola, & ...**

Missionarijs, & alijs animarum Curatoribus, & Theol. studiosis solerter
accommodatæ ...

De Controversijs Polemicis, & Scholasticis, etiam modernis

Archdekin, Richard

Antverpiæ, 1682

Tractatus Tertius. Notæ Manifestæ falsæ Ecclesiæ in Sectis Modernis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40853

TRACTATUS TERTIUS
 NOTÆ MANIFESTÆ
 FALSÆ ECCLESIAE

In Sectis Modernis.

EXposuimus omnium oculis, manifestis argumentis, concordiam & consensum Scripturæ, ac Patrum primitivæ Ecclesiæ, cum sensu ac mente Ecclesiæ Romanæ, in dogmatibus controversis cum novis nostri ævi Sectariis: & horum Sectariorum consensum cum hæreticis in primæva Ecclesia legitimè damnatis.

Nunc ex altera parte proferemus discordias ac pugnas Novatorum, ac imprimis Lutheri, non tantum cum vera Ecclesia, sed etiam cum sacris Litteris impiè depravatis, cum seipso sibi contrario, & cum suis Affectis per Sectas innúmeras ab ipso dissidentibus, dum confusione plusquam Babylonicâ idem ipse destruit & ædificat, affirmat & negat, neque secum ipse consentit, dum tamen toties Ecclesiæ consensui se opponit, quod manifestum est erroris, ac Spiritus satanici indicium. Ut hinc tandem videant moderni Sectarij, quam devios sibi duces in Via salutis elegerint, & desertis tandem erroribus ad rectam Ecclesiæ semitam tempestivè regrediantur.

Pro

Proponemus igitur primò, Scripturas ab illis impiè vitiatas.

Secundò, Antilogias quibus sibi apertè contradicunt.

Tertiò, Confusionem plusquam Babylonicam Sectarum quæ ex illis prodierunt.

Quartò, Calumnias manifestas in Ecclesiam Romanam confictas.

Quintò, Imposturas particulares *Antonij Egani*, & *Andrea Sall* recentiorum Apostatarum.

Sextò, Sectarum maximè modernarum dogmata particularia breviter exponemus.

ARTICULUS PRIMUS.

Proferuntur varia loca Scripturae sacra à Sectariis fraudulenter depravata.

Non potest vera esse Religio quæ imposturis & fraudibus propagatur. Nulla verò est impostura sceleratior quàm verbum Dei corrumpere, & aliquid abolere, aut adicere, quo in oppositum sensum transferatur. Quam nefario ausu moderni Sectarij verbo Dei vim intulerint, paucis exemplis monstrabo. Primò, ut ex corruptela tam impia de corrupta eorum doctrina iudicium feratur. Secundò, ut ex horum textuum discrepantia, hæreticorum Editiones corruptæ, à sinceris ac Catholicis discerni possint, quæ sæpe alio modo non dignoscuntur.

In epist. 2. Petri cap. 1. editio vulgata & antiquissima sic habet: *Quapropter fratres magis satagite ut per bona opera certam vocationem vestram & electionem faciatis.* Lutherus suâ autoritate in suis

258 *Tract. 3. Art. 1. Nota falsa Ecclesia*
suis Scripturis delevit, *per bona opera* : quia verba
illa aperte adversantur ejus errori, quo docet, bo-
na opera homini ad salutem non conducere, sed
sufficere sola merita Salvatoris.

Eâdem ratione, nec minori fraudulentia in
Epist. ad Romanos cap. 30. v. 28. *Arbitramur*
hominem justificari per fidem, Lutherus adjungit,
per Solam fidem, ut iterum excludat bona opera
tanquam ad justitiam non necessaria.

In Evangelio Marci & Lucae cap. 20. v. 20.
apertè legitur, *Hoc est Corpus meum* : cujus loco
imprimunt plerique Sectarii, *Hic est Corpus meum*,
ne particula *Hoc* relata ad *Corpus Christi*, signifi-
cet veram mutationem panis in *Corpus Christi*,
quam Sectarii illi non admittunt.

Ob eandem causam, ubi Joan. 6. v. 50. Bi-
blia antiquissima etiam Genevensis sic loquun-
tur, *Ego sum panis vivus qui de Calo descendi*, pro
voce *vivus* cum Calvino substituunt *Vivificans*,
ut intelligatur panis usualis qui hominem vi-
vificat, etsi panis ipse non vivat, ut sic excluda-
tur vivum Christi Corpus, quod in Eucharistia
admittere nolunt.

In Epist. S. Jacobi cap. 5. v. 16. semper le-
gebatur, *Confitemini alterutrum peccata vestra* ;
imo sic habetur in impressione Genevensi an-
no 1564. Sed quia viderunt hanc Scripturam
antiquissimam adversarii novæ doctrinæ, quæ
negat Confessionem Sacerdoti aut alteri quam
soli Deo faciendam esse, coegerunt scil. Spiri-
tum Sanctum aliter loqui in Bibliis impressis
Genevæ anno 1605. hoc modo, *Confitemini pec-
cata vestra erga invicem*. Aliud namque est pecca-
ta erga invicem commissa Deo exponere, quam
ea peccata alterutrum, id est, sibi invicem con-
fiteri.

S. Pau-

S. Paulus ad Hebræos cap. 13. v. 4. sic habet, *Honorabile connubium in omnibus*, id est, nihil est in connubio quod non sit honorabile. Hi autem Veneris patroni liberales, sic cum sensu verba transferunt, *Honorabile connubium inter omnes*, ut nempe sic defendant matrimonium etiam Sacerdotum, Monachorum, Monialium, ex Apostoli sententia licitum esse ac honorabile.

Iterum Apostolus in Epist. ad Ephesios v. 5. c. 32. De matrimonio differens sic pronunciat, *Sacramentum hoc magnum est, ego autem dico in Christo & Ecclesia*. Sed loco hujus versionis, quæ ipso S. Hieronymo antiquior est, Novatores nostri substituerunt, *Secretum hoc magnum est*, ne cogentur admittere matrimonium esse Sacramentum, quod volunt ipsi contractum esse merè civilem.

In Epist. ad Philemonem v. 14. Paulus dicit, *Sine consilio vestro nihil volui facere, uti ne velut ex necessitate bonum tuum esset, sed voluntarium*. Ad excludendum arbitrii libertatem, quam post lapsum Adami remanere negat doctrina Religionis reformatæ, sententiæ Apostoli venenum suum in fine asperserunt, addendo *velut voluntarium*, ne ex Apostolo verum voluntarium sine necessitate admittere cogentur.

In Epist. 1. ad Thessalonicenses cap. 2. v. 15. Apostolus monet: *Fratres stete & tenete Traditiones quas didicistis, sive per sermonem, sive per epistolam nostram*. Sed hi Reformatores Ecclesiæ, reformarunt etiam Apostolum, ut in eorum Bibliis alio modo loqueretur; Fratres stete & tenete *documenta* quæ didicistis &c. Nolunt enim ut S. Paulus cum Papicolis dicat tenendas esse Traditiones, cum ipsi, qui aliter sapiunt, eas admittere recusent.

Epi-

Epistola 1. ad Corinthios cap. 9. interrogat Apostolus, *Nunquid non habemus potestatem mulierem sororem circumducendi?* Lutherus sorore minimè contentus, adjungit, *in uxorem.* Docet enim Apostolos uxores habuisse, easque dum prædicarent ad opus conjugale circumduxisse, uti ipse Lutherus ejusque novi Apostoli, novo in Ecclesia Dei exemplo, facere consueverunt.

Quid reliqua proferam Latrocinia verbo Dei inviolabili à modernis Sectariis illata, ut à Renato Benedicto, & Ludovico Berquino Parisiis exusto, & pluribus aliis qui Sacras Litteras corruptelis innumeris sædarunt, in quibus vel unum apicem adulterare, summum foret Sacrilegium? Si enim in Regio diplomate aliquid immutare scelus est læsæ majestatis ferro aut igne plecti solitum, quàm enorme facinus erit incommutabilem æternæ veritatis paginam tot modis pro sua libidine truncare, corrumpere, violare. Sed & hinc argumentum præbent certissimum doctrinam suam à veritate deviare, dum ad eam tuendam Scripturæ Sacræ veritatem immutare necesse est.

Sed neque verentur moderni per Hollandiam Ministri istis Sacrilegiis novas Calumnias confarcinare. Testatur inter alios Illustrissimus *Cassoriensis* in eruditissimo *Tractatu* nuper edito, nihil esse magis familiare modernis Ministris quam passim & publicè vociferari, Sacrosancta Scripturarum Oracula apud Catholicos summo in contemptu haberi, & in prima Librorum prohibitorum classe collocari. Itane illis lubet & licet in aperta totius orbis luce calumniari? Quid quæso potest esse magis conspicuum quam apud Catholicos in publico Missæ Sacrificio Scripturam Sacram summa cum veneratione populo

populo assidue prælegi? Quid magis notum quam illam in sacris Concionibus proponi, exponi, inculcari? Quid magis publicum & solemne quam in celeberrimis Academiis Lectionem Scripturæ sacræ primo semper loco haberi, & in ipsius Tridentini Decretis *Sess. 5. de Reform. cap. 1.* eandem Lectionem ut imprimis honorificam, & omnium maximè necessariam summo ubique studio proponi, præcipi, mandari? Quod verò Ecclesia Romana Editiones spurias, corruptas, & ab hæreticis mille modis truncatas ac vitiatas populo prohibeat, & Fidelium manibus subductas velit, hoc ipsum probat summam Verbi Dei apud Catholicos æstimationem, quod nempe divinum hunc thesaurum purum sibi, & ab hæreticorum corruptelis immunem tanto semper studio conservet. Sed & hoc ipsum est quod illos Novatores adurit, quod in puros ac primævos Scripturarum nostrarum Fontes impuras corruptarum Editionum Lacunas influere non permittamus.

ARTICULUS SECUNDUS.

Exhibentur ex multis quadam insignes Antilogia, quibus, ipse Lutherus, & alii in sua doctrina sibi contradicunt.

DE SACRAMENTIS.

Antilogia Prima.

Septem ponenda sunt Sacramenta. Ita scribit Lutherus, *de potestate Papa.*

Tantum

Tantum tria sunt Sacramenta pro tempore ponenda, Ita *Lutherus, de Captivitate Babylonica.*

2.

Duo tantum sunt Sacramenta, *Lutherus ad Waldenses.*

Si juxta Scripturas loqui velim est tantum unum Sacramentum. *Luth. de Captiv. Babyl.*

3.

In puero post Baptismum negare remanens peccatum, est Paulum & Christum simul conculcare. *Luth. in Assertionibus.*

Baptismus omnia peccata remittit. *Luth. in Captiv. Babyl. de Baptismo.*

4.

Confirmatio Sacramentum est. *Luth. de potestate Papa.*

Mirum quid illis in mentem venerit quod Sacramentum Confirmationis fecerunt ex impositione manuum. *Luth. de Captiv. Babyl.*

5.

In Sacramento Altaris non est panis & vinum, sed species panis & vini. *Luth. in Sermone de Euchar.*

Thomistica doctrina est transubstantiari panem & vinum; liberum est, & citra salutis periculum imaginari, opinari, & credere remanere aut non remanere substantiam panis & vini. *Luth. de Captiv. Babyl.*

Impius & Blasphemus est, si quis dicat panem transubstantiari, Catholicus autem & Pius est qui contrarium docuerit. *Luth. in lib. contra Regem Anglia.*

Sicut panis & vinum transubstantiatur; ita & nos in Spirituale Corpus transmutamur. *Luth. in Serm. de Euchar.*

6.

Impiissimus usus est in Ecclesia persuaderi Missam esse opus bonum & Sacrificium. *Luth. de Captiv. Babyl.*

Missas pro vivis & defunctis valere tota approbavit Ecclesia. *Luth. de decem precept.*

7.

Sacerdotes à subditis honorandi sunt. *Luth. in Decalogum. Contra.*

Nullum est in novo testamento Sacerdotium, nisi quod est humanis mendaciis à fathana creatum. *Luth. de Captiv. Babylonica.*

8.

Confessio auricularis in Ecclesia, etsi ex Scriptura probari non possit, utilis tamen est, imo necessaria. *Luth. de Capt. Babyl.*

Confessio auricularis est fictio hominum. *Luth. de 10. leprosis.*

9.

Matrimonium non solum sine ulla Scriptura Sacramentum censetur, verum eisdem traditionibus quibus Sacramentum esse jactatur merum ludibrium factum est. *Luth. de Capt. Babyl.*

Matrimonium in Ecclesia Dei Sacramentum est. *Luth. de potestate Papæ.*

10.

Ordo in Ecclesia Dei Sacramentum est. *Luth. de pot. Papæ.*

Sacramentum Ordinis Ecclesia ignorat, inventumque est ab Ecclesia Papæ. *Luth. de Capt. Babyl.*

11.

Extrema unctio Sacramentum est. *Luth. de potest. Papæ.*

Si usquam antea deliratum est, in extrema unctione nunc præcipuè deliratum est. *Luth. de Captiv. Babyl.*

De

De Papatu.

Si potestas Papæ non esset à Deo, nec jure divino, tam diu subsistere non potuisset. *Luth. de potest. Papa.*

Certus sum Papatum regnum esse Babylonis. *Luth. in Captiv. Babyl.*

Quod sæpe repetit ibidem, & in lib. adversus Regem Angliæ.

De Fide sola.

Sola fides Christi necessaria, quâ justî simus, cætera omnia liberrima, neque præcepta amplius, neque prohibita. *Luth. ad Galat. cap. 2.*

Vita Christiana est credere & diligere, ac diligere nihil est nisi benefacere. *Luth. de 10. leprosis.*

De Ecclesia.

Ecclesia errare non potest. *Luth. de 10. præc.*

Ludificatio Sathanæ est affirmare quod Ecclesia si quando erret aut peccet, ideo non sit Ecclesia.

De Traditione.

Neque Papa, neque Episcopus, neque ullus *Hominum* habet jus unius syllabæ constituendæ super Christianum hominem. *Luth. in Capt. Babyl.*

Ideo positi sunt Canones Patrum ut dirigant populum. *Luth. in decem. præc. cap. 5.*

De invocatione Sanctorum.

Rectè conclusi, meritum Christi thesaurum esse Ecclesiæ, & Sanctorum meritis juvari certum est. *Luth. conclus. 10. contra Eckium.*

Pro meritis S. Petri ne unum quidem obulum darem ut me adjuvarent, quia seipsum juvare non potest. *Lut. in art. 4. q. 6.*

De Indulgentiis.

Contra veritatem Apostolicarum Veniarum qui loquitur, sit ille anathema & maledictus. *Luth. in Resol.*

Indul-

Indulgentiæ nihil sunt, nisi Romani Pontificis imposturæ. *Luth. de Capt. Babyl.*

De Purgatorio.

Tutius est totum Purgatorium negare, quàm Gregorio in Dialogis credere. *Luth. abrog. Miss.*

Non solum credo, sed etiam certissimè scio Purgatorium esse. *Luth. in disput. Lipsiensf.*

De libero arbitrio.

Revera Deus nobis liberam voluntatem contulit: cur tu illam liberam non permittis? cum enim tu illâ ad tuum abuteris libitum non est libera, sed magis servitutem apud te servit. *Luth. in explic. orat. Dominica.*

Liberum arbitrium figmentum est in rebus, seu titulus sine re, quia nulli est in manu sua cogitare quidquam mali aut boni, sed omnia, ut Viclefi articulus Constantiæ damnatus rectè docet, de necessitate absoluta eveniunt. *Luth. in Asser. art. 26.*

De Conciliis generalibus.

Sæpe nullus vir in Concilio est qui divinum Spiritum vel modicum olfecerit, sicut contigit in Nicæno Concilio ubi de uxoribus Sacerdotum agebatur. *Luth. in Serm. Attendite à falsis Prophetis.*

Conciliis nihil derogo, sed omnium Sacratissimum fuit Nicænum. *Luth. in disput. Lipsiensf.*

Calvini quadam Antilogia.

DEum esse absolutè omnipotentem faretur Calvinus, *ad cap. 1. Lucae.* Verbo, inquit, Dei nulla impossibilitas obiicienda.

Negat verò *ad cap. 23. Isaie,* Istud somnium de potestate absoluta in Deo, quam Scholastici introduxerunt, execranda blasphemia est.

M

Nomen

Nomen Jesu Christi venerandum esse asserit Calvinus ad *Matthæi cap. 1. v. 23*. Ita reputanda est nobis in hoc nomine (Jesu) divina Christi majestas, ut reverentiam apud nos obtineat quæ unico debetur & æterno Deo.

Negat idem ad *cap. 2. epist.* ad Philippenfes. Plusquam ridiculi sunt Sorbonici sophistæ, qui ex præfenti loco; *Vt in nomine Iesu omne genu flectatur*, genu flectendum esse colligunt quoties nomen Jesu pronunciatur, quasi vox esset magica quæ totam in sono vim haberet inclusam.

Sine Baptismo Christi neminem salvari docet Calvinus. ad *cap. 3. Joannis v. 3*. Si uni hoc dixisset Christus vel paucis non posse eos pervenire in regnum cælorum, nisi prius renati essent, possemus conicere certas duntaxat personas notari, sed de omnibus sine exceptione loquitur.

Idem negat *Instit. lib. 4. cap. 16. §. 36*. Explodendum est eorum commentum qui omnes non Baptizatos æternæ morti adjudicant.

In cæna Domini miraculum agnoscit Calvinus. *Tract. de Concordia ineunda*: Ergo (inquit) in Sacra Cæna miraculum agnoscimus, quod & naturæ fines & sensus nostri modum exuperat, dum Christi vita nobis fit communis, & ejus caro nobis in alimentum datur.

Negat verò disertè *Instit. l. 4. cap. 17. §. 24*: agens contra Lutheri asseclas: Isti, inquit, boni ejus zelotæ miraculum sibi fabricant, quo sublato evanescit Deus cum sua omnipotentia. Et ibidem §. 24. Illi auditis Christi verbis, *Hoc est Corpus meum*, miraculum ab ejus mente remotissimum imaginantur.

*Secta Lutherana moderna, & antiqua in Anglia,
antilogia & discrepantia manifesta.*

Paret illa, in mutatione Libri authenticici publicarum precum, quem sibi ab initio pro puro Dei Verbo, & fidei suae instrumento Secta Lutherana proposuit. Nam in praedicto Libello sub Rege Eduardo & Elifabetha Regina pro vera Scriptura legebatur Tobiae Caput quintum, sextum, & octavum. Danielis Caput 14. & quaedam ex 13. Ex Ecclesiastici cap. 46. non pauca. Haec autem omnia aliaque, sub Jacobo Rege eadem Ecclesia ex Libro publicarum precum tanquam apocrypha penitus expunxit: uti apertè ostendit Examen Libelli publicarum precum praelo datum anno 1610. pag. 30. Quomodo verò potest esse eadem Ecclesia quae eandem non habet Scripturam? In qua quod illa pro Verbo Dei olim admisit, haec pro apocrypho modò expunxit? Manifestum sanè est vel illam pro Scriptura ista approbando, vel hanc reprobando in fide errasse.

Præterea in his, aliisque dogmatibus loca innumera, in quibus Calvinus, ac multo magis Lutherus secum apertè pugnavit, atque instar fallacis Prothei, uti res ferebat, sese in varias doctrinae formas transmutavit. Ex quibus hoc demum conficies argumentum.

Non potest ex Dei Spiritu loqui qui vel semel in doctrina fidei proponenda sibi contradicit: Atqui Calvinus & Lutherus in doctrina fidei quam Dei nomine proponit saepius eloquitur contradictoria. Ergo non potest Calvinus & Lutherus loqui ex Spiritu divino in doctrina illa

quam se Dei nomine scribere ac prædicare profitentur. Sicut in verbo Dei scripto, si vel semel in illo contradictionem apertam deprehendas, in cæteris omnibus tota Scripturæ fides evanescit. Videant igitur, ac seriò agnoscant horum Sectatores, quàm fallaces sint Prophetæ ac divini Spiritu penitus vacui, quibus ab initio fidem suam ac salutem crediderunt.

ARTICULUS TERTIUS.

Confusio & discordia Sectarum quæ ex Lutheranismò & aliis prodierunt.

Non potest esse unitas, aut veritas Fidei in Ecclesia Lutherana, cujus præcipua membra, & quasi primi Apostoli, in sua doctrina neque cum Luthero, neque inter se concordant; sed mox ubi prodierunt in Sectas varias sibi, Luthero, ac Evangelio contrarias degenerarunt, uti hic apertè demonstro.

Ac primò, ipse Lutherus in Saxonia circa annum 1517. ubi matrem suam Ecclesiam Romanam viperino more laniare exorsus est, mirum dictu in quot se figuras moresque transmutaverit, ut novum aliquod Religionis monstrum efformaret. Etenim ex ipso non Secta unica, sed tres immundi Spiritus (quales Apocalypsis. cap. 13. dicuntur exire de ore pseudo Prophetæ) primo velut partu prodierunt. Hi sunt Homologistæ, Anabaptistæ, & Sacramentarij. Et quia tres sunt qui veritati testimonium dant in terra, Spiritus, Aqua, & Sanguis, Baptismum aquæ inquinant Anabaptistæ, Spiritum veritatis in potestate Clavium oppugnarunt Homologistæ, Sanguis-

Sanguinem Domini profanarunt Sacramentarij, ne ullum veritati testimonium in terris integrum permaneret.

At ecce ex *Anabaptistarum* Spiritu cænoſo quot ilico Sectæ, veluti totidem ranæ, pullularunt. Ex his enim alij à cæteris divisi se *Ademitas* appellant, quod Adamum in ſtatu innocentiaſe imitari profiteantur. Alij dicuntur *Sabbatharij*, quia Sabbathum more Judæorum, non diem Dominicum colendum eſſe docent: neque de Chriſti divinitate rectè ſentiunt, ad Judæorum Meſſiam proclives. Alij ſe *Claucularios* Chriſtianos vocant, quod exiſtiment ſibi ſufficere fidem ſuam clam ſolo corde profiteri, & ſi rogentur an ſint Anabaptiſtæ, licere id ad vitandum periculum apertè negare. Alij contra *Maniſterij* nuncupantur, qui prorsus impium eſſe docent, ſi rogentur, ſe Anabaptiſtas inficiari. Sunt & alij dicti *Tacentes*, qui nolunt amplius eſſe docendum aut prædicandum, eo quod mundus jam indignus ſit, ut verbum Dei audiat. Sed & alij reperiuntur dicti *Enthuſiaſtæ*, eo quod jaçtent ſe divinis revelationibus intus è calo doceri, ac diu velut mortui jacent, quaſi interea divinis colloquiis fruèrentur.

Jam verò ex ſecunda Lutheri ſobole, qui ſunt *Sacramentarij*, quanta Sectarum colluvies effluerit inſpiciamus. Cum enim Lutherus ſcribens contra Leonem Pontificem, & in Libello de formula Miſſæ doceret in Euchariftia neutram ſpeciem, ſed ſolam Sacramenti fidem ad ſalutem ſufficere, occaſionem præbuit Caroloſtadio, & Zuinglio, ut de hoc Sacramento Berengarij hæreſim renovarent. Hinc igitur orti *Zuingliani*, qui negant verum & ſubſtantiale Corpus Chriſti in Euchariftiæ Sacramento contineri.

Verum de hoc dogmate en quantā mox inter illos dissensio oborta est ; quot pane capita tot de vero hujus dogmatis sensu sententiæ prodierunt. Alii ex Zuinglianis dicti sunt *Significativi*, qui Christi verba , Hoc est Corpus meum , sic intelligi volunt, ut verbum, Est, idem sit quod, significat Corpus meum. Ast alij dicti *Tropisti* qui Verbo, Est, in propria significatione relicto, contendunt tropum esse admittendum in voce, Corpus, ut intelligatur tantum in Eucharistia Corporis figura. Ab his omnibus dissentiunt *Energici*, qui ut propius ad verba Christi accedere videantur, Corpus Domini dicunt intelligi debere per metonymiam, pro energia Corporis Christi, hoc est, pro effectu quod Corpus Christi in Cruce oblatum in nobis operatur, & cum his sentit Calvinus. Alij dicti *Ara-bonarij* statuunt aliud ab his omnibus diversum, nempe Cænam Domini præberi tanquam arābonem, investitutam, aut pignus Corporis Christi nobis donari. Præter hos sunt & alij ex eadem Lutheri sobole qui Corpus Domini in Eucharistia omnino adesse concedunt. Verum & inter illos quanta in uno puncto fidei discordia! Alij admittunt Corpus esse sub vero pane illic permanente, alij in pane, alij circa panem. Prolixum foret vel de hoc uno fidei mysterio cæterorum pugnantia inter se deliria recensere, ex quibus luce meridianā clarius ostenditur, Lutheri Sectam non veram Ecclesiam, sed errorum inter se dissidentium facundum esse seminarium.

Tertius errorum Spiritus quem evomuit Lutherus fuerunt *Homologistæ* cujus Sectæ præcipuus semper scopus fuit Sedem Apostolicam, & in ea potestatem Clavium à Christo traditam fundi-

funditus evertere ; in hanc Confessio Angustana , & cum ea Melanthon totus conspirat. Sed & hi *Confessionista* in plures Sectas dividuntur, ex iis enim alij dicuntur *Rigidi* quorum duces erant Illyricus, Gallus, Morlinus &c. qui profitentur se Lutheri dogmata integra & inviolata tueri, ut nullum esse homini liberum arbitrium, opera bona non esse necessaria ad salutem, ritus & cæremonias omnes ab Ecclesia exterminandas, & alia quæ à Luthero dubiè pronuntiata, ab illis, in summo rigore defendenda suscipiuntur. Quin & ipsi Rigidi in varias factiones, & opinionum portentia diffecantur, ex quibus prodierunt *Antinomi*, *Samosatenenses*, *Inferiani*, nec non *Antadiaphorista*, qui nullas cæremonias veteres, sed aliquas tantum novas admittunt, & *Anticalviniani* qui contra Calvinum credunt verum Christi Corpus in Eucharistia contineri, ac *Bisacramentales* qui duo tantum statuunt Sacramenta, Baptismum, & cænam Domini; ac *Trisacramentales*, qui tria Sacramenta admittunt. Plura alia inter Rigidos pullularunt Sectarum portentia tam re, quam nomine formidanda.

Rigidis opponuntur *Confessionista* *Molles*, quorum princeps fuit Melanthon, cui inter præcipuos hujus Sectæ duces accessit Major, Fursterus, Pomeranus, ac Theologi Lipsienses. Hi contra Rigidos docent dari in homine liberum arbitrium, & post Fidem, bona opera saltem minus principaliter ad justitiam requiri. Sed, quod hæresi proprium est, nec isti quidem in fidei suæ fundamento concordiam colunt. Alij enim *Majorista* dicti, quia Majorem ut ducem sequuntur, docent absolutè bona opera ad salutem esse necessaria. At *Adiaphorista* repugnant in hoc, quod asserunt Ecclesiæ constitutiones ac

ceremonias esse res indifferentes, quas licitum sit pro arbitrio admittere, aut repudiare. Alij inter Molles sunt *Quadrifacramentales*, qui ex septem, quatuor Sacramenta recipiunt, Baptismum, Eucharistiam, Claves, & Sacrum Ordinē. Alij *Luthero-Calviniani*, qui Berengarij dogma de Eucharistia sic temperant, ut persuadere velint Calvinij hæresim Sacramentariam in Confessione Augustana à Principibus Lutheranis approbatam esse, uti ipse Calvinus in sua adversus Westphalum admonitione de Melanthe testificatur. Alij dicuntur *Medi-Osiandrini*, quia cum Osiander hominem essentiali Dei justitia justum esse docuisset, & contra *Illyricani* assererent hominem solum imputativè justum haberi, correxerunt utrosque *Medi-Osiandrini*, quasi mediâ viâ docentes, hominem quidem in hac vita tantum imputativè: justum reputari, in vita autem beata illum fore justum eâ justitiâ quâ ipse Deus per essentiam justus existit. De his ac pluribus aliis Molles illi Lutheri asseclæ inter se non molliter digladiantur.

Ab his ac Rigidis recedunt *Confessionista*, qui *Recalcitrantes* dicuntur, eo quod contra ipsius Lutheri doctrinam ausi sint apertè calcitrare: & quamvis nolint omnino à Confessione Augustana deficere, sic tamen contra priores Sectas, ac contra se mutuo in multis decertant, ut in alienis castris militare videantur, quales sunt *Osiandrini*, *Stancariani*, aliique quorum dogmata non recenseo.

Hæc tantum pauca unius Sectæ Capita ex fidei Scriptorum monumentis collegisse, atque in hunc ordinem claritatis causâ redelegisse sufficiat. Ut quisque propriæ, aut alienæ salutis consulturus, dilucidè perspiciat, ex uno Luthero ejusque triplici

triplici Secta, quot iterum novæ Sectæ inter sectoties dissectæ, resectæque assiduò pullulaverint: quæ in perpetuis dogmatum, animorumque dissidiis natæ, & adultæ, potius palæstræ alicujus gladiatoriæ, quàm unius Ecclesiæ speciem habent.

Sed nondum finitæ sunt istæ Sectarum dissensiones. Transeunt ad modernos Nepotes cum antiqua hæresi nova dogmatum dissidia. Hæc inter Hollandiæ Ministros hodie flagrantia, elegantî stylo describit *Fridericus Spanhemius* apud ipsos Sectarios Sacrarum litterarum Professor in *Epistola* ad Amicum, de novissimis illic circa Rex Sacras dissidiis, editâ Lugduni Batavorum hoc anno 1677.

Conclusio.

ET verò ex harum Sectarum discordiis quot nata fuerint per Europam prælia, quot bellis ac cædibus lacerata Germania, loquuntur ætatis nostræ historiæ, ac superiorum temporum feræ ruina. Quis enim ignorat ab ipso exordio quid per Germaniam acciderit in rusticano Lutheranorum tumultu, qualia inter confæderatos Tigurinos prælia exarserint, quo pacto harum discordiarum occasione Prussiam Germaniæ eripuerit Polonus, Solymannus Hungariam, nec Suecus pauciora vastaverit. Per Galliam verò, & florentes olim Belgarum Provincias quàm internecinis odiis hæ Sectarum furie sacra omnia ac profana miscuerint, testantur adhuc recentia non minus odiorum, quam præliorum vestigia. Sed quid antiquiora memoramus? Non potuit toto Oceano cohiberi illud rapidissimum Lutheranici furoris incendium, ne Britanniam

tanniam universam novis diffidiis, bellis, ac cædibus inflammaret. Recenti adhuc memoriâ retinemus, quàm infestis in se invicem odiis, atque armis incurrerint Protestantes, Puritani, Presbyteriani, Independentes, atque ex eodem Germine Sectarum de novo nascentium confusa progenies: quæ ad illum furoris apicem progressa est, ut non dubitaverit supremum Religionis suæ Caput excutere, ac dicatas sceleris manus regio sanguine cruentare.

Et erit etiamnum aliquis adeo fatuus & excors, ut seriò in animum inducat suum, infinitam Dei Sapientiam reformandæ suæ Ecclesiæ hanc hæresum inter se mutuo dissectarum atque armatarum colluniam in orbem immisisse. Quæ cum antiquam Ecclesiam evertat, neque per se novam, nisi merè Babylonicam constituat, quid aliud restat, quam ut omnem Christi Ecclesiam è mundo eliminet. Quis igitur erit, nisi rationis penitus expers, qui sibi sinat persuaderi, huic portentosæ tot capitum Hydræ Spiritum inesse divinum, qui audiri debeat, contra autoritatem & vocem totius Ecclesiæ Romanæ, quæ constanti Sedecim sæculorum decursu suam Fidem, cælestibus signis comprobatam, summo animorum, dogmatumque consensu, per orbem pænè universum propagavit.

Restat igitur ut ex his Sectarum dogmatumque diffidiis hæctenus explicatis, hoc porrò firmum, invictumque conficiatur argumentum. Tota illa Sectarum collectio pro primo suæ fidei articulo profitetur, se missam à Deo ad reformandum Ecclesiam Romanam. Sed collectio Sectarum sibi mutuo contradicentium non potest esse vera, aut reformatrix Ecclesia, ut jam ostensum est. Ergo moderna collectio Sectarum,

rarum, quæ profitetur se missam à Deo ad re-
formandum Ecclesiam Romanam, non potest
esse vera Christi Ecclesia, aut reformationi ido-
nea. Sic enim curvitas esset norma recti; &
falsitas, & contradictio regula perfectæ verita-
tis. Videat ergo in quanto salutis æternæ nau-
fragio versetur, quisquis extra gremium Eccle-
siæ Romanæ inter has Sectarum fyrtes miserè
fluctuatur.

ARTICULUS QUARTUS.

*Calumnia quædam aperta contra doctrinam Eccle-
siæ Romanæ Novatoribus conficta.*

Calumnia prima: In cultu Imaginum.

FAMILIARE est Sectariis quamvis labem Ca-
tholicis aspergere, quâ apud ignarum popu-
lum deformes aut monstrosi appareant. Colunt
hi vetusto majorum ritu imagines Christi ac
Sanctorum: hinc sæcunda seges Calumniarum.
De Papistis, inquit, conclamatum est: fu-
gienda hæc hominum pestis: non tantum impij
sunt, sed etiam Sacrilegi, neque sacrilegi tan-
tum, sed etiam cultores idolorum; Christiani
hominis nomen exuerunt, cum ethnicis insani-
unt, infidelium more lapides, & ligna adorant.

At tu, Sectarie, Calumniam loqueris quovis
lapide & ligno crassiolem. Orant Catholici ad
statuas lapideas Sanctorum, infer, ergo statuas
lapideas adorant. En tibi in simili forma formo-
sum argumentum: Orant Sectarii in templis ad
Aras aut Columnas lapideas, ergo lapideas aras
aut Columnas adorant. Errore isto nos facile
liberabis, si tu prius errare desinas. Fides no-

fra est, cultum divinum nulli creaturæ deferendum ; si tu aliam nobis invitis affingas , tuum istud figmentum , non nostra religio est. Imaginem Sancti hac ratione veneramur : primò ut ea conspecta ad cultum Sancto absenti deferendum moneamur, sicut tibi, Sectarie , visa in conclavi tui Regis effigie subitanimum grata quædam ac venerabunda benefici Principis recordatio. Hoccine tibi novum crimen , & inauditum genus Sacrilegij ? Altero modo imagines ipsas in honore habemus , quia Sanctos homines , & Deo charos repræsentant : sicut tu , Sectarie , Bibliorum volumina , quamvis ex charta & atramento conflata, præ aliis libris in honore habes & oscularis , quia in illis descriptum Dei verbum continetur : neque sua altari aut calicibus in sacris litteris derogatur veneratio , quorum Sacrilegum abusum in Rege Balthasare cælestis ultio vindicavit. Quidquid verò nos Sanctis in Imagine deferimus , id volumus universum in Deum ipsum redundare , cujus unius gratia præ aliis homines Sanctos honore prosequimur. En quo recidit immanis illa Papistarum impietas , & par cum Ethnicis cultus idolorum.

Esto, inquires, ista ratione Catholici quidam doctiores à cultu Imaginum idololatriæ maculam detergant, at populus passim eo errore dementatur, ut credat imaginibus Numen aliquod , aut potestatem naturæ viribus majorem inesse. Hinc illis genua flectunt, oseula figunt, luminaria accendunt, templa atque aras Sacrilego cultu contaminant.

Nova hæc est calumniæ , quam peperit disciplinæ Catholicæ crassa nimis ignorantia , hanc tibi palpandam præbeo. Quæro enim, an popu-
lus

lus noster existimet se crimen aut sacrilegium
admittere, si Sancti alicujus statuam argenteam
aut æneam confringit, contractam comminuat,
& in pateras, lances, aliosque usus convertat,
quando id publicæ, aut etiam privatæ utilitatis
ratio fieri deponit. Nemo est inter nos qui hunc
Ecclesiæ suæ pervulgatum usum & institutum
ignoret. Numen scilicet inesse credit statuæ
quam frangit, ligno quod secat, imagini quam
in publica Ecclesiæ luce lacerat atque commi-
nuit. Apage cæcam calumniam: non sunt hæc
nostri popelli, sed tui Ministelli deliria, cui pa-
rum est in re aperta cæcutire, modò vel sic Re-
ligioni Romanæ aliquam impietatis larvam im-
ponat, contra quam possit è Cathedra falsitatis,
ad captandum populi sui plausum, liberius deto-
nare.

Calumnia Secunda: De signo Crucis.

Altera calumnia est, Catholicos ligna in Cru-
cis modum transversa populo adoranda
proponere: sibi persuadere in hoc signo latere
internam & arcanam virtutem, ad pellendum
quoslibet morbos, & quamlibet dæmonum po-
testatem debellandam. Et quamvis Catholici
omnes uno ore reponant, se neque adorare ne-
que invocare aliquam internam ligni virtutem,
sed adorationem, ac fiduciam suam ad Christi in
Cruce passi personam referre, surdis canunt, qui
audire nolunt quid Catholici credant, sed quid
Sectarij ipsis affingant, tanta est conviciandi
libido. Ut verò exornando huic convitio po-
pulare ludibrium adiciant, Catholicum per-
cunctantur: An si parens illius aut avus in pa-
tibulo expirasset, propterea vellet Patibulum in
familiæ suæ insignia adoptari. O pium, ac dignum
Christi

Christiano homine argumentum. Quæro ego vicissim : An si parens tuus in Cruce expirasset, illum hominem tanquam tuum ac totius mundi Salvatorem adorares ? Absit, inquires, istud nefas : alius enim Homo est Christus, quam quivis cæterorum mortalium. Vides quam facili responso ipse tuam enerues ludicram quæstionem. Si ergo humanitatem Christi pro nobis passam propter unionem cum Verbo tanquam instrumentum redemptionis nostræ adorare non recusas, cur signo Crucis ob singularem conjunctionem cum Christi humanitate nullum genus sacræ venerationis deferendum censes ? At, inquis, populus ignarus non Christum, sed ipsum lignum Crucis adorat. Verum contra, populi cultum constituit non aliena cogitatio, sed propria intentio. Audi ergo & paucis cape. In Cruce non colit lignum, sed in ligno Christum adorat : quem autem adorat, illum & invocat, & propter hunc Crucem in quo passus est tanquam passionis instrumentum & signum in honore habet. Tunc audeas apertâ fronte profiteri, te non magis Crucis signum, quam latronis patibulum venerari ? Tam sacrilegam vocem non tantum dæmones, sed etiam plerique horum temporum Sectarij exhorrescunt. Non adeo possunt primævæ Ecclesiæ monumenta ignorare, ut de Crucis veneratione ac virtute tempore Hieronymi, Augustini, Tertulliani, Constantini, ac Helenæ nihil in aures animamur admiserint. Obvium est quod narrat S. Augustinus *lib. 22. de civit. Dei cap. 8.* matronam quandam Carthaginensem nomine Innocentiam cum immedicabili morbo finum illi cancer exederet, signo Crucis repente curatam esse. Nec minus notum, quod refert S. Hieronymus

mus in vita Hilarionis. Exorto ingenti terræ motu, post mortem Iuliani, maria suos terminos egressa Epidauris exitium minabantur: horum rogatu S. Hilarion contra tumentem maris gurgitem signum Crucis in arena formavit, confestimque stetit indomitum elementum, ac retro relapsum in suum sese alveum recepit. Hoc (inquit Hieronymus) Epidaurus & omnis illa regio usque hodie prædicat, matresque docent liberos suos ad memoriam in posteros transmittendam.

*Calumnia tertia: De quadam Ioanna Papissa
luculentè refutatur.*

Modernis Sectariis, maximè Anglis, obiiciunt Catholici, quod regnante Elizabethâ, fæminam Sacræ potestatis & Ordinis incapacem, in Ecclesiæ suæ Caput evexerint. Hærent illi ad hoc exemplum orbi hætenus invisum, tanquam ad apertum Sectæ acephalæ argumentum. Sed, cum aliâ arte monstrosi Capitis deformitatem abstergere nequeant, aliud monstrum non dissimile Catholicis affingunt. Aiunt enim anno Christi 855. Leoni IV. in Sede Romana successisse fæminam, quæ in Pontificatu dicta fuerit Joannes VIII. & in eo sedisse annis duobus, & mensibus quinque. Hanc verò Joannem volunt fuisse origine Anglam, sed natam Moguntia in Germania, & à quodam amasio in habitu virili ductam Athenas, postea scientiis instructam venisse Romam, ibi ementito sexu in Pontificem electam. Denique dum de S. Petro in lateranum tenderet, in via coram populo peperisse, & se fæminam prodidisse.

Videamus quam bellè inter se hujus figmenti
membra

membra cohæreant. Assumpta est, inquit, in Pontificem anno 855. interea per quadringentos annos usque ad quemdam Martinum Polonum qui vixit anno 1250. omnes historiae Ecclesiasticæ Scriptores rem tantam, tamque publicam ignorarunt, aut de ea, quasi conjuratione facta, homines tot sæculis dissiti in suis scriptis penitus siluerunt; in quorum monumentis immediatè post Leonem IV. consignatur Benedictus III. nullâ istius fabulosi Joannis aut Joannæ facta mentione.

In gratiam, inquit, Romanæ Sedis rem tam deformem in Catalogo Pontificum ultro præterierunt. At quamvis ista tam admiranda tot sæculorum conspiratio Latinos Scriptores invassisset: Græci tamen authores ut est Zonaras, Cedremus, Cuiropalates, qui ante Martinum Polonum Annales scripserunt, pro suo erga Sedem Romanam odio & invidia, historiam tam enormem minimè reticuisissent: multò minus istorum temporum hæretici Sedis Apostolicæ hostes infensissimi. Audiverint forte hujus fabulæ primi authores, faminam aliquam in alicujus privatæ Ecclesiæ Sedem irrepsisse, statimque odio stimulante rumorem illum Sedi Romanæ affingere non dubitarunt.

Deinde ipsa quæ circumfertur facti narratio apertè fabulam prodit. Magdeburgenses centur. 9. cap. 20. aiunt fuisse Anglam, eo quod fuerit ex parente Anglo nata Moguntia. Theodorus autem & Bibliander in Chronico, asserunt tantum dici Anglam, eo quod in Anglia educata & litteris erudita fuerit. Gerardus verò refert pro Anglia habitam, eo quod monachus Anglus e mentito habitu per Galliam, & Italiam circumduxerit. Alij demum tradunt eam non fuisse

fuisse eruditam in Anglia, sed Athenis operam studiis dedisse; cum tamen ex Bellarmino & aliunde probetur eâ tempestate litterarum studia usque ad Bardam Cæsarem in tota Græcia extincta fuisse. Quam quæso hæc tam pugnantia testimonia referunt speciem veritatis? Denique quis credat, hanc fæminam sagacissimam, quæ in reliqua ætate sexum tanto studio & arte celaverit, adeo fuisse imprudentem, imo dementem, ut, cum sciret se tot mensibus uterum gerere, in publicum processerit, suamque infamiam toti populo spectandam ac vindicandam prodiderit. Quid verò de ea in tantis flagitiis deprehensa factum fuerit, quomodo postea vixerit, aut quomodo obierit, inter ipsos etiam Adversarios altum silentium, ac si ipsa unà cum hac fabula è rerum natura subitò evanuisset. Apage indignum sano cerebro commentum, ex quo nihil aliud probant nostri Sectarij, quam insanam, cacamque contra Ecclesiam Romanam calumniandi libidinem.

Atque ut calumniam tam infeliciter fabricatam, si quid habeant frontis, tandem erubescant: Consulant de ea Confutationes *Blondelli* ex ipsa Calvinii Secta viri literalissimi, qui postquam ex antiquioribus monumentis, hujus Fabulæ authores, tempus, locum, ac partes omnes accuratè expendisset, demum apertè demonstrat, nullam subesse veri speciem, totum esse inane figmentum, & suis architectis maxime probrosum. Adeo nempe luculenta est veritas, ut suis etiam adversariis suffragium extorqueat.

Referun-

Referuntur Calumniæ quædam apertæ à Ministris præsertim in Angliâ confictæ.

A Sferunt imprimis Catholicos in Pænitentia Sacramento impune omnibus flagitiis fræna laxare : ac pro criminibus in futurum perpetrandis absolutionis beneficium impertiri. Ut corruat hæc Ministrorum infamis ignorantia, aut versuta agnorantiæ simulatio, sufficiat ad singulorum Catholicorum testimonium, & conscripta passim fidei nostræ monumenta, appellare, in quibus, de absolvendis peccatis in futurum committendis, ne tenue quidem vestigium deprehendes : quinimo omnes passim Sectarij, cum ipso Lutero, Confessionem peccatorum apud Papistas crudelissimam conscientia carnificinam appellant. Tam bellè criminationes illæ inter se concordant, quàm solent mendacia convenire.

Iterum, ut impingant Catholicis omnium scelerum carnisque licentiam, aiunt gravissima quæque flagitia inter illos pro Venialibus haberi. Refert in hanc rem Joan. Barclaius, se præsertim à serenissimo Angliæ Rege interrogatum ex suis Episcopis aliquem : Ecquid Catholici de Fornicatione sentirent ? an eam pro mortali, an veniali ducerent ? Atque illum sine cunctatione respondisse, inter Scriptores Catholicos esse qui Fornicationem in Venialibus numerarent. Commotus mendacio tam splendido Barclaius libere reposuit, Non visum esse inter Catholicos probatum authorem cujus doctrina tam infandum præbeat Venerj patrociniû. Dum inter hos de ea quæstione pluribus disceptatur, subintrat clave regium Episcopus alter non levis famæ Secta-

Sectarius, Rex ad hunc conversus, hic, inquit, disputatur, an Catholici doceant Fornicationem mortalem esse culpam, an venialem. Ille confestim, ac si de re notissima sententiam pronuntiaret, Venialem omnino (Rex serenissime) Venialem culpam existimant. En quales hi sunt Seniores populi, qui Ecclesiam Romanam, ut innocentem Susannam, suis calumniis & convitiis opprimunt. Hi sunt idonei Iudices controversarum fidei, hæc oracula fallere & falli nescia, ex quorum ore populus discernat quid Apostoli, quid Patres antiqui, quid prisca Ecclesia docuerit, qui in doctrina præsentis & ante oculos posita tam malignè cæcutiunt.

*Ostenditur Impostura iniquissima ANTONII EGANI
de quæstu Simoniaci Ecclesie Romanae per
Apostolicos Missionarios.*

PRodit non ita pridem pestifer Libellus Antonii Egani, pudet dicere, natione Hiberni, qui desertâ avitâ fide, religiosâ professione, & suâ patriâ, in Angliam profugit, nec enim Hiberniæ tellus animal tam Venenatum in suo gremio sustinere potuit. Vulgavit ille contra Apostolicos Missionarios calumniam mirâ arte confictam, de quæstu sacrilego ac Simoniaci, quo singula flagitia venalia exponunt, taxato etiam pretio quod ex eorum absolutione aut dispensatione corrogare debent: tanta solet esse transfugis calumniandi libido. Nolo ego (quod mihi promptum foret) rem hanc pluribus persequi, sed tantum paucis, & absque ullius offensione calumniam adeo perniciosam dissipare, ne pergat incautos in errorem inducere.

Atque imprimis quæro, Egane, quibus argumentis,

mentis, tabulis, ac testibus hanc accusationem gravissimam in publica orbis litée confirmas? Hoc ut præstes omnium gentium leges, & ipsius Angliæ statuta requirunt, quæ jubent Accusatorem legitimam criminis probatione destitutum Impostoris infame nomen ac pænam subire. Hic verò, in accusatione gravissima, nihil aliud Eganus nisi suam unius fidem, eamque levissimam, in causæ suæ testimonium adducit. Cum tamen Ius omne tam civile, quam Canonicum, & ipsum Actorem, & inimicum, & malevolum, & infamem, & Apostatam à testimonio numero penitus excludat. Vide si quid Iuris delibasti C. *Cum oporteat de Accus.* Et l. *Iusta.* ff. de manu vin. Et in C. *Alieni erroris.* 3. q. 4.

Ex quibus manifestè conficio tantum abesse ut tuo testimonio susceptæ accusationi ullam veritatis umbram concilies, ut potius te ipsum execrandæ calumniæ authorem, & impostorum pænis obnoxium admittere cogaris. Neque verò arbitror ipsa A catholicorum tribunalia adeo esse æquitati inimica, ut audiendos censeant fugitivos in suos Dominos crimina procudentes, nullo alio teste, nullis tabulis, nullâ veri specie comprobata.

Secundò, interrogandus mihi est Eganus, quo pacto fieri possit ut Missionarij Apostolici impune, & ex præscripto Cancellariæ Romanæ, ut ipse fingit, quæstum Simoniacum ubique exerceant, quem ipsa Ecclesia, cum Pontifice Romano, in æcumenicis Conciliis congregata, severissimis semper legibus damnat, ac pænis infectatur? Legantur censuræ ac pæne gravissimæ contra Simoniacos ab Ecclesia Romana constitutæ in Concilio Romano primo sub Alexandro II. Pontifice. Extant contra eosdem decreta

decreta Concilij Placentini, ubi traduntur fuisse quatuor millia Clericorum tempore Urbani II. Eadem fuit mens & sententia Patribus ex toto orbe Christiano congregatis in Concilio generali Lateranensi VI. sub Innocentio III. cap. 36. Nec minor nostro ævo cura incessit omnes Ecclesiæ Præsules in Tridentina Synodo collectos, ne quem è suo corpore, aut aliud Ecclesiæ membrum execranda Simonix pestis afflaret, contra quam firmissimos legum obices opponit sess. 21. in decreto de Reformatione cap. 1.

His accedunt gravissima Pontificum diplomata, quibus quæstui Simoniacò omnis in Ecclesiâ aditus severissimè præcluditur. Et quidem Eugenius IV. præcedentium Pontificum ac Conciliorum vestigiis insistens in suo diplomate, post multa in hanc rem decreta, his verbis concludit, Statuentes præterea quod universi & singuli, etiam præmissa (quâvis) dignitate præditi; qui quomodolibet dando vel recipiendo Simoniam commiserint, aut ut illa fiat Mediatores extiterint, seu procuraverint, sententiam Excommunicationis incurrant &c. Et ne harum legum vigor lapsu temporis vel in minimo laxaretur, proximo sæculo disertè innovantur à Leone X. in sua Constitutione quæ incipit *Superna*. §. 37. Constitutiones, inquit, per Antecessores nostros, etiam in Sacris Conciliis contra hujusmodi Simoniacos editas innovamus, easque inviolabiliter servari præcipimus, ac pœnas in eis contentas pro expressis & insertis haberi, & delinquentes, etiam autoritate nostrâ, affici volumus. Atque has Constitutiones perpetuo valituras & in quovis Ecclesiæ tribunali severissimè observandas, non minori semper curâ alij, atque alij Pontifices instaurant.

Quis

Quis ergo, nisi fatuus, uni credat Egano fugitivo, Apostatæ, & Ecclesiæ Romanæ hosti jurato, contra hæc quæ adduxi testimonia, ac publica Ecclesiæ Iura, ac tribunalia toto orbe notissima.

Hinc ego vos, Academici Oxonienses, qui Egani libello testimonium apposuistis, & omnes cordatos monitos velim, ut omnia sedulo circumspiciatis anteaquam aurem hujusmodi Transfugis, multò minus fidem præbeatis, qui prius honestatem omnem quam fidem exuerunt.

Veniunt illi ad vos in vestimentis ovium, intus autem sunt lupi rapaces, qui non dubitant quâvis calumniâ Ecclesiæ Romanæ famam lacerare, ut hac infami arte vestram gratiam ac patrocinium promereantur. Latet, mihi credite, latet intus fraudulentus Sinon, qui multa de Danias mentitur, paratus interea, si res ferat, vestram quoque Troiam incendere, eòque se proripere quo libido, quo lucrum, quo novus furor impulerit. Tales, inquit Erasmus ad Unibaldum, tantum quærunt censum, & uxorem, cetera præstat illis Evangelium, hoc est, potestatem vivendi ut voluit. Neque hic de genio irrequieto quo Transfugæ illi agitantur nostri tantum temporis sensus aut censura est. Innatam illis levitatem ac depravatam indolem vivis coloribus depinxerunt nobis primi Ecclesiæ Patres, ne malis artibus incautos in fraudem inducerent. Non existimes, ait S. Cyprianus de unit. Ecclesiæ, bonos de Ecclesia posse discedere; triticum non rapit ventus, nec arborem solidâ radice fundatam procella subvertit, inanes paleæ tempestate jactantur, invalidæ arbores turbinis incurfione evertuntur. In eandem sententiam notat Ter-

tullia-

tullianus per huiusmodi Ecclesiæ spumas, ac vilia purgamenta, sincerum illius corpus magis purum, integrumque conservari. Avolent quantum volent paleæ levis fidei quocunque afflatu tentationum, eò purior massa frumenti in horreo Domini reponetur. Hæc omnia in levissimis Egani moribus quam apertè eluceant quisquis observare voluerit, facile concludet, nihil aliud ad huiusmodi Protheo, quàm malas artes, fraudes, ac calumnias, expectandum fuisse.

*Contra fatuam Conclusionem ANDREÆ SALL pro
Sectâ Protestantium suscipienda.*

Asferit ille, in sua Recantatione, post diuturnum studium, ac considerationem Ecclesiæ Romanæ, & Lutheranae, se tandem *Conclusisse*, Fidem Ecclesiæ Anglicanae Tutiores & securiorem esse pro sua salute, quàm viam Ecclesiæ Romanæ.

Itane tu concludis, infelix Dialectice? Expendisti igitur, te fatente, pro veritate Ecclesiæ Romanæ totius pænè orbis Christiani commune testimonium, per mille quingentos annos à Christo usque ad Lutherum, omnium populorum, omniumque gentium consensu receptum. Adeo ut toto illo sæculorum decursu, præter Romanam, nullam omnino possis designare Ecclesiam palam cognitam, de qua potuerit verificari perpetuus illi symboli articulus, Credo in Sanctam Ecclesiam Catholicam. Nulla ergo in orbe terrarum per mille quingentos annos publicè nota fuit Catholica, id est universalis Christi Ecclesia, vel sola debuit esse Romana. Et tu ex hac præmissa concludis, rejectâ Religione Catholicâ ac Romanâ, securiorem tuæ salutis fore

fore Confessionem Protestantium in Anglia, quam & tota Ecclesia Catholica, & aliae Sectae per orbem diffusae, & maxima pars ipsius Angliae tanquam falsam, erroneam, ac haereticam prorsus damnant, & execrantur. Adeo ut nullum toto orbe angulum, nullam Sectam, aut Sectarium mihi possis demonstrare, qui in constituendo Capite, primatu, & hierarchia Ecclesiae, cum Anglicana Protestantium Secta conveniat.

Tunc Sall, & Sal, ut ipse putas, magna sapientiae, tunc sanam mentem ponderasti pro Ecclesia Romana tantam tamque constantem omnino aevi Miraculorum gloriam, quam ipse Christus publicam verae Ecclesiae notam ac testimonium esse pronunciat. Non ignoras quanta Compostellae, ubi aliquando vixisti, edantur prodigia omnibus conspicua, quanta in Monte acuto, quanta Laureti in ipso sinu Ecclesiae Romanae, ut alia fileam tote orbe notissima. Sat tibi nota constantia tot Martyrum signis innumeris a Deo comprobata, qui omni aevi veritatem Religionis Romanae suo sanguine ita consignarunt, ut nullis Tyrannorum tormentis (multo minus unius Pseudo-episcopi blanditiis) a primae fidei confessione dimoveri potuerint.

Hanc tu Religionem pro animae tuae salute tibi deferendam concludis, & amplectendam Sectam paucorum Protestantium, cujus originem, aut progressum omnino aevi a Christo usque ad Lutherum, & tu, & orbis universus ignorat. Pro cuius veritate, praeter alias Sectas, quas ipse condemnas, nullum particulare Dei testimonium, nullum generale Concilium, nullum divinum Miraculum, nullum saeculorum aut gentium Consensum poteris in medium proferre. Quid-
quid

quid enim tu pro Cætu Protestantium sive ex
 arcano, tibi que ignoto Spiritus testimonio, sive
 ex Scripturarum intelligentia illis solis à Deo
 donata, prætendes; idem sibi Puritani, idem A-
 nabaptistæ, idem Independentes, idem reliqua-
 rum Sectarum colluvies eodem jure vindicabit.
 Non tantum ergo totius orbis Catholici suffra-
 gio, sed tuo etiam judicio constrictus & con-
 demnatus teneris.

Heu Sall miserande, Sal infatuatè; ad eòne
 tuus ille in Christo Pater, aut potius parricida, te
 potuit dementare, & omnem bonæ mentis aciem
 eripere, ut in Conclusionem tam stolidam, tam
 cacam, tam infamem te adactum fateare? Quâ
 tandem factum est, infausta metamorphosi, ut
 qui poteras tibi & aliis Sal esse Christianæ Sa-
 pientiæ, nunc ut infulsum cadaver ad nihilum
 valeas ultra, nisi ut mittaris foras, & ab homi-
 nibus ubique gentium tuo merito conculceris.

At agnosce infelix, agnosce tandem, quanta
 te involuerit mentis caligo, quæ cæco impetu
 Te in hanc erroris abyssum præcipitem adegit.
 Revoca, dum licet, infaustum gradum, quo ad
 interitum festinas. Aderit brevi dies illa extre-
 ma, aut potius nox caliginosa, in qua dabitur
 profligatæ vitæ errata serò agnoscere, nunquam
 reparare. Respice vel nunc statum animæ tuæ
 miserandum, in quem te ultro demersisti. Extra
 sinum matris Ecclesiæ tanquam abortivum te
 projecisti; sacrum Sacerdotij ministerium tot
 modis temerasti; vota Deo nuncupata ausu Sa-
 crilego proculcasti: omnia salutis remedia tan-
 quam inane ludibrium longè abiicisti. Et adhuc
 tot scelerum reus haud seriò advertis, quàm
 horrendum te judicium, quàm dira sententia,
 quàm immane barathrum expectet. Quid dico
 expectat?

N

expectat? Jam coram orbis tribunali tua perfidia patefacta est, omnium iudicio condemnatus, & vinculis tuæ conscientiæ constrictus teneris, in profundum gehennæ, nisi resipiscas, quâ nescis horâ abripiendus. Ridet interea & exultat in interitu tuo infausta Hæresis, ejusque Ministri, quibus te nefandis errorum catenis mancipandum tradidisti. At læget ex adverso funus tuum Patria charissima quæ te olim genuit: læget Ecclesia quæ te à teneris in sinu fovit: læget Cæterus ille Sanctissimus, qui te optimis legibus & exemplis instituit. Si enim censemus communi luctu descendendum corpus quod deseruit anima, quomodo non descendenda est anima quam deseruit Deus?

Atque utinam tandem tu teipsum deslere incipias: neque verò poteris, nisi ferreus es, à salubri luctu ac lachrymis temperare, si oculis tuis seriò proponas statum animæ tuæ tot modis horridum ac luctuosum: deformata omnia pristinæ Religionis vestigia, oblitteratam pietatis speciem, extinctam probitatis imaginem, aut potius in imaginem Satanae sacrilego furore transformatam.

Pandit adhuc Clementiæ sinum prodigo Filio benignus Deus. Humanum esse novit labi & errare, sed dæmoni proprium in errore perdurare. Unica ad salutem restat via, à lapsu gradum revocare, errores agnoscere, ac palam abdicare. Non desunt tibi etiam in Anglia non indecora magnorum heroum exempla, qui non dubitarunt abdicato quovis officio, dignitate, & Aulæ gratiâ, errores potius corrigere & ad Romanæ Ecclesiæ gremium convolare, quàm certissimum æternæ salutis naufragium incurere. Et tu tandem Sall, qui hos secutus es errantes,

rantes, sequere dum licet pœnitentes : utque in oppugnanda Christi Ecclesia te subito in Saulum transformasti , ita in propalanda ipsius fide ac veritate, te deinceps Paulum exhibe. Hoc à te suo jure deposcit toties indignè proculcata Religio , violata conscientia & æquitas , & quod caput est , nunquam nisi sic evitanda mors illa immortalis , & gehennæ nunquam extinguendæ supplicia.

Quod si in ista qua detineris mentis caligine , incipiat tandem tibi radius aliquis divinæ lucis oboriri, reflecte oculos ad Petram unde excisus es, neque pudeat post tot errorum labyrinthos ad agnitam olim Ecclesiæ Catholicæ semitam respectare.

Utque tibi ad hoc non desint Considerationes idoneæ, quas in Dei conspectu sincero animo revoluas, non recusavi (utinam in tuam quoque salutem) laborem formandi in hoc Opere pauca quædam ac dilucida Argumenta, quibus necesse est à Novatorum erroribus ad veram Ecclesiam quemlibet adduci , qui apertam salutis viam animo non penitus obcæcato investigare voluerit.

ARTICULUS QUINTUS.

Novarum Sectarum dogmata Particularia proponuntur ,

Hæreses Calvinii cum Luthero communes.

Calvinus, qui fuit tempore posterior Luthe-
ro qui emerfit anno 1517. omnes ferè Lu-
theri errores complexus est , & insuper novos
N 2 addidit,

292 *Tract. 3. Art. 5. Sectarum Singularum*
addidit, quos superius variis locis singillatim re-
futavimus. Quoniam verò ex illis profluxerunt
plurima dogmata recentiorum Sectarum, illos
etiam hic sub unum aspectum summatim pro-
feremus.

Docuerunt illi, Scripturam esse per se claram,
& solam Regulam Fidei.

Traditiones non esse admittendas.

Ecclesiam Romanam successu temporis à vera
Fide defecisse.

Pontificem Romanum non esse Caput Eccle-
siæ, nec Judicem controversiarum fidei.

Sanctos non esse invocandos, nec honoran-
das eorum imagines, aut reliquias.

Sacramentum Confirmationis, extremæ unc-
tionis, & quædam alia non esse admittenda.

Sacrificium Missæ abrogandum: Communio-
nem dandam sub utraque specie.

Purgatorium non admittendum, nec Indul-
gentias, nec preces pro defunctis prodesse.

Cælibatum non requiri in Ministris Ecclesiæ.

Liberum hominis arbitrium ad opera bona, &
mala per primum peccatum periisse.

Ex sola Fide hominem justificari, non ex Me-
rito bonorum operum.

Jejunium, abstinentiam, & alia præcepta Ec-
clesiæ explodenda esse. In his plura particularia
dogmata continentur, & alia singularia Lu-
theri accuratè exprimentur in Bulla Leonis X.
in fine hujus Tractatus.

Dogmata Calvino propria his addita.

D eum secundum essentialem perfectionem
non esse infinitum. Nec ubique præsentem
in hoc mundo, sed tantum in cælo.

Decreta

Decreta Dei non esse ab æterno. Dei æternitatem non esse indivisibilem, sed divisibilem & successivam.

Christum non esse mortuum pro omnibus, sed pro solis prædestinatis.

Illum in cruce desperasse, nec verè ac propriè descendisse ad inferos

Per suam Mortem ac Passionem nihil sibi meruisse.

Christum ab initio multa ignorasse, quæ postea didicit. Sed in hunc errorem lapsus est etiam Lutherus.

Imaginem etiam Christi honorandam non esse.

Prædestinatos esse ab æterno quosdam homines ad gloriam, & quosdam ad damnationem, sine ullo ipsorum merito, aut horum culpa, sed ex Dei beneplacito.

Hoc decretum prædestinationis tam fixum esse ut tollat omnem arbitrij libertatem in negotio prædestinationis.

Gratiam per Christum dari solis prædestinatis. Et his non dari gratiam habitualement sive Sanctificantem, sed tantum actualement. Et hanc non sufficere ad servandum totam legem Decalogi: ac per eam tolli usum liberi arbitrij.

Deum esse auctorem peccati; & homines ad peccata impellere.

De Baptismo infantium docet, Omnes filios fidelium nasci sanctos, & ut salventur Baptismo non indigere. Infidelium verò filiis Baptismum non prodesse: Filios denique illegitimos ad Baptismum non admittendos.

De Sacramento Eucharistiæ, Calvinus cum suis, negat Corpus & Sanguinem Christi verè & realiter esse presentem in Eucharistia, sed

294 *Tract. 3. Art. 5. Sectarum Singularum*
tantum figurativè : quod est omnino contra
Lutherum & Lutheranos , quorum dogmata
propria, ut dixi, reperiuntur in hujus Tractatus
sine expressa prout ab initio damnata fuerunt.

*Heresis Anglicana Protestantium , Puritanorum ,
Independentium.*

Protestantes in Anglia Religionem sibi fa-
bricarunt à cæteris Protestantibus Germa-
niæ in multis diversam , uti supra cap 2. ostendi
eos nec quidem in articulis fundamentalibus
per omnia convenire. Est autem Secta Prote-
stantium conflata ex variis dogmatibus partim
Lutheri, partim Calvinii , quibus & alia sunt ad-
juncta dogmata ritusque ab utroque diversi.
Nam primò, Protestantes Regem statuunt esse
Caput supremum Ecclesiæ Anglicanæ. 2. Ad-
mittunt Ecclesiam debere constari ex Archiepis-
copis, Episcopis, Decanis, alijsque gradibus Ec-
clesiasticæ hierarchiæ. 4. Varios recipiunt Ca-
tholicorum antiquos ritus, altaria , cereos , su-
perpilia; non tamen realem Christi præsentiam
in cæna Eucharistica. Estque hæc in Anglia Re-
ligio Regis , & Aulæ , cui per varias leges co-
nantur reliquas Sectas conformare.

Puritani è contra sunt rigidi Calvinistæ , nec
nisi purum Dei verbum juxta Calvinii placita se
admittere profitentur. Hi in negando Regis pri-
matu : in excludendis gradibus Hierarchiæ Ec-
clesiasticæ : in eliminandis omnibus Ecclesiæ
Romanæ ritibus, Protestantibus è diametro op-
ponuntur. Qui & alio nomine *Presbyteriani* nun-
cupantur : eo quod velint Ecclesiam suam , ex-
clusis Episcopis ac Ministris , à solis Senioribus
laicis administrari.

Inde-

Independentes, qui maximè Cromuelli tempore emerferunt, in hoc Puritanis ac Proteftantibus adversantur, Quod neque Reges, neque Episcopos, neque Seniores ad Ecclesiæ Regimen admittant. Sed velint quemlibet sibi Ministrum esse: ac quemvis sine ulla personæ ac sexus distinctione esse legitimum verbi Dei præconem, idque quovis loco, ac tempore, dum sentit se à Spiritu Sancto ad prædicandum Dei verbum impelli. Ac proinde templa, altaria, pulpita, rem frustraſcam, & è medio tollendam existimant. Pro suæ verò Sectæ defensione contra reliquos Sectarios hoc argumentum validè intorquent: Vobis omnibus licuit Ecclesiæ Romanæ antiquos ritus ac Caremonias omnes evertere ac reformare, quibus centenis annis ante vos usa fuerat. Ergo nobis multò magis licebit vestros ritus, Ecclesias, ac Caremonias abolere, quæ tantum de novo emerferunt, neque parem cum Ecclesiâ Romana auctoritatem, aut antiquitatem obtinuerunt. Videant quæso Proteftantes, & Puritani, nisi à suo errore recedant, quo pacto ab hoc Independentium argumento sese expediant.

Annotatio particularis ad sectam Anglicanam, aliasque modernas.

VOx una & doctrina communis Sectariorum hujus temporis hæc est: Ecclesiam Romanam à vera fide defecisse, & in gravissimos errores prolapsam per mille ducentos annos. Et hanc esse causam cur clerus & populus Angliæ, Hollandiæ, & Germaniæ ex parte non modica, Ecclesiam Romanam deseruerit, & oppugnare cepit. Atqui non hanc, sed longè aliam

ab ea deficiendi causam fuisse; ipsa defectionis primordia luce meridianâ clarius demonstrant.

Primò, in Clero & populo Angliæ, integris illis mille & ducentis annis viguit, floruit, triumphavit Religio Romana, cum summa Cleri, populi, Principum veneratione. Nullus horum eam incusavit, nullus redarguit, nullus totis viribus non defendit. Invadit subitò Henricum octavum Angliæ Regem libido iniqua repudiandi conjugem legitimam, & ducendi Bolenam pellicem. Obstât vehèmenter Pontifex Romanus Regiæ libidini, & anathematis penas intentat. Hæc ut Rex fugiat, & Bolenam retineat, Pontificis jugum excutit, Ecclesiæ Romanæ hostes advocat, opima illius spolia suis affectis in prædam exponit. Res mira! per tot sæcula toto regno Fides Romana ut Sancta & salutifera, sine macula, sine ruga colitur, & defenditur; nullus eam tot Prælatorum erroris in fide accusavit, nullus lapsam & prostratam advertit. Et ecce subitò, ut primùm, ob Bolenam, Rom. Ecclesiæ Rex adversatur, & ejus prædia in præmium proponit, mox toto regno proclamatur illa à fide pridem devia, erroribus deformata, vitiis prostrata, nova Babylon: hæc scilicet omnia tot sæculis Clerum populumque universum latuerunt, donec Regis offensi exemplum, gratia, ac præmia, populo universo ad detegendos Ecclesiæ errores subitò oculos aperuerunt. Ex quibus cuilibet evidentissimum est, non Ecclesiæ Romanæ errores, sed Regis libidinem defectionis causam Angliæ præbuisse.

2. Ad Belgium si pergamus, simili prorsus modo, & causâ hæresis *Batavica* exordium sumpsit, nisi quod in Anglia, Regis in Pontificem, in Belgio, Principis in Hispanos offensio, defectionis

nis & hæresis causam ministravit. Notior hæc res est in recenti hominum memoria, & historiis, quam ut hic exponi debeat.

3. In Germania, primam hæresis Lutheranae causam & originem fuisse gravem Lutheri iram & offensionem in Pontificem Romanum, quod in prædicatione solenni Indulgentiarum Apostolicarum, æmulis assumptis, ipse neglectus & exclusus fuerit placuerunt ipsi Indulgentiæ, quas prædicare ambiebat, placuit fides Ecclesiæ Romanæ, quam semper hactenus tenuit, & publicè prædicavit: displicuit suæ Personæ contemptus, qui illum in furias egit. Illum ut vindicaret, tum demum omnia in Pontificem & Ecclesiam probra excogitanda, & evomenda fuerunt.

Hæc quisquis singula maturè expenderit, priorum defectionum modernus Sæctator, fieri non potest quin evidenter perspiciat, causam suæ separationis ab Ecclesia Romana, non esse hujus errores, sed priorum, quos ostendi, Libidinem, iram, aut ambitionem.

Hæc, moderne Sæctator, sunt quæ te cum illis ab Ecclesia separarunt, hæc sunt propter quæ illi errores tot sæculis ignotos pro separationis suæ larva, Ecclesiæ affinxerunt. Hujus evidentiæ seria consideratio plures salutis suæ studiosos adegit, ut ad Ecclesiæ desertæ gremium maturè redirent, quod & tu, nisi perire malis, facias necesse est.

Sæcta nova, Tremblantium dicta.

Non ita pridem anno Christi 1655. originem sumpsit in Anglia, nova Sæcta, Tremblantes dicti, qui caperunt Londini, quasi æstro-

N. 5

quodam

quodam perciti, in compitis, ac triviis comparere solo indusio tecti, cætera nudi. Hi miras visiones, suaque somnia tanquam revelationes divinas populo referebant, ac velut concionabundi & divino Spiritu agitati monebant oportere *in timore & tremore salutem operari*, atque hinc illud Tremblantium nomen accepere. Horum aliqui comprehensi sunt & flagellis cæsi, quorum præcipuus erat Iacobus Nailor, qui desertâ militiâ, in qua sub Fairfaxio agebat castrorum metatorem, his Fanaticis se ducem præbuit. Et quamvis publicè stigmatè inustus, lingua etiam candenti ferro perforata, & ergastulo demum inclusus fuerit, nihil tamen de sua insaniam remittit. Pergitque etiamnum hæc malefana rabies per varias Angliæ provincias multorum animos occupare.

Docet hæc Secta primò, Scripturas tam veteris, quàm novi testamenti nequaquam esse Dei verbum.

Secundò, In Scripturis non contineri veram lucem, quæ homines ad salutem adducere debeat.

Tertiò, Omnes omnino homines hac verâ ac salutari luce instructos esse, sic ut necessarium non sit ad eam docendam Ministros aut præcones ullos designari.

Quartò, Homines non justificari per fidem in Christum, sed per opera.

Quintò, Pro hominum corporibus post mortem, neque constitutum esse cælum, neque infernum, in quo vitam agant immortalem.

Denique corpora nostra, postquam mortua & sepulta fuerint, nunquam amplius ad vitam reditura. En qualia hæc ætas etiamnum monstratur: quæ facile refelluntur ex iis quæ de Spiritu

Spiritu privato, aliisque fidei articulis supra tradidimus tract. 1. cap. 6. &c.

Seeta Anabaptistarum, & Mennonistarum.

MEnno in Frisia non contentus amplecti dogmata Anabaptistis propria, se novæ Seetæ ducem constituit, habetque per Hollandiam, Frisiamque asseclas complures, qui à Menno passim Mennistæ nuncupantur.

Itaque præter errores illis cum Anabaptistis communes, de pueris non Baptizandis; de peccato originali non admittendo; de repudiando inter Christianos Magistratu politico; de Jurejuramento, ac de Bello inter Christianos semper illicito; de animabus justorum in cælum non recipiendis ante extremum judicium.

Mennistæ insuper male sentiunt de mysterio SS. Trinitatis, & distinctione trium Personarum, quibus dicunt in verbo Dei nullum fundamentum assignari, cum nomen Trinitatis, aut Personæ divinæ nullibi in Scripturis reperiatur, ideoque videntur ad Arianismum declinare. Sed hi breviter interrogandi, An credant Scripturam flandricam esse purum verbum Dei? Credunt mordicus. Et tamen nomen Scripturæ flandricæ nusquam in verbo Dei Scripto reperitur: neque dicitur hæc cum hebræo originali per omnia convenire.

Mysterium autem Trinitatis, & tres Personæ, etsi non istis terminis, satis tamen re ipsâ exprimentur in Scripturis, ut in epist. 1. Joannis cap. 5. v. 7. *Tres sunt qui testimonium dant in Cælo, Pater, Verbum, & Spiritus Sanctus, & hi tres unum sunt, & sepius alibi.*

2. Docent Mennistæ Christum de corpore
N 6 Virginis

Virginis Mariæ nihil accepisse, sed tantum per illius Corpus transisse, sicut lux vitrum pertransit: ideoque dici Ioannis primo, *Erat lux vera*; unde consequens esset, Christum non fuisse verum hominem.

Sed contra hunc errorem clara est Scriptura ad Galat. 4. v. 4. *Misit Deus filium suum, factum ex muliere.* Et ad Rom. 1. v. 3. de Christo pronunciat Apostolus. *Qui factus est ei ex semine David secundum carnem.* Non dicitur lux facta ex vitro: neque Jonas factus ex ventre ceti dum Corpus illud nihil assumendo transierat.

3. Docent orandum non esse publicè, neque voce altiori: adeo ut dum mensæ orationem præmittunt moris sit vultum pileo, aliove modo obtegere. Quia Scriptum est Matth. 6. v. 6. *Tu autem cum oraveris intra in cubiculum tuum, & clauso ostio ora patrem tuum in abscondito.*

At cur non dicunt illic etiam interdictum esse in templo, aut mensa, aut alibi quàm in cubiculo orare? Hi sanè novi Doctores non dubitent S. Stephanum, & cum eò morem primavæ Ecclesiæ è suo cætu eliminare, qui *Actor. 7. v. 59.* non in cubiculo, non in abscondito, sed in publico supplicij loco orasse memoratur: Positis autem genibus clamavit voce magnâ dicens; *Domine ne statuas illis hoc peccatum.*

4. Arbitrantur homini verè Christiano placuum esse crines longiores alere, aut collaria, aliumve vestis ornatum admittere: ipsi proinde in externa specie, vestitu, & verbis singularem modestiam sectantur. Et quoad crines quidem prolixiores, doctrinam suam probant ex Apostolo 1. ad Corinth. 9. v. 14. *Vir quidem si comam nutriat, ignominia est illi.*

At videant ne Christum, & Apostolos, ac
plures

plures Sanctos hoc piaculo involuant, ac reformatos velint. An non 1. Reg. 1. v. 11. Samuel, ceterique Nazareni comam alere jubentur? an hunc morem sequi non debuit ipse Christus, qui Matthæi. c. 2. v. 23. Nazareus appellatur. Quoad vestitus ornatum, laudatur quidem S. Ioannes Baptista Matth. 11. quod spretâ vestitus elegantia cultum asperum & pilosum assumpserit, laudantur & plures alij in Catholicorum cœnobiis qui Baptistæ exemplum secuti, rudi lacerna, & cilicio corpus domant. At nulli hæctenus in cœtu Mennistarum hanc laudem adscribi cognovimus. Satis notum est quam exquisitis artibus cutem suam curare consueverint. Sed hæ sunt Novatorum artes non novæ, ut colliges ex iis quæ tradidimus supra tract. 2. post cap. 10. de genio fallaci Novatorum cavendo.

Hæresis Gommarum, & Arminij.

ANno 1605. Leidæ in Batavia exarsit gravis controversia inter Franciscum Gommarum, & Iacobum Arminium Professores Leidenses. quæ tandem in apertum Schisma erupit, & reliqua Reip. membra in oppositas partes distinxit. Tuebatur autem Gommarus rigidâ Calvinî hæresim, docens, Deum esse authoré peccati, ac decreto immutabili prædestinasse ab æterno paucos homines ad gloriam antecedenter & independenter ab eorum meritis, cæteros verò ad gehennâ reprobasse independenter ab eorum demeritis, & ante prævisionem peccati etiam originalis; eosque ultro in peccata impellere ut suam in illis justitiam exerceret. Contendebat ex adverso saniori doctrinâ Arminius, Deum non ita procedere, sed decretum prædestinationis, ac repro-

reprobationis ordine rationis posterius esse præscientiâ futuræ perseverantiæ, aut non perseverantiæ in fide Christi. Dum hæc discordia flylum & arma per Hollandiam passim commoveret, convocata est à Statibus Synodus Dordracena anno 1619. multis Ministrorum ex Germania, & Anglia confluentibus, ut sua auctoritate per sententiam definitivam hanc litem dirimerent. Ac tandem, Gommaro ope Magistratus suffulto contra Arminium, lis magis adjudicata, quam extincta fuit, ac Barneveldius auctoritate, meritis, ac ætate gravis, tanquam Arminij fautor, septuagenario major capite supplicium luit: atque ita Conventus ille insignis plus sanguinis quam erroris exhaustit.

Sed in hoc infelix Arminij Schola, quod cum Calvino doceat, Infantes natos ex parentibus fidelibus sine respectu ad Baptismum salvari, nempe ut filios Abrahæ, & in illius fœdere comprehensos.

Sectæ & Errores præcipui Turcarum sive Mahometanorum.

Author hujus impiæ Sectæ fuit Mahomet circa annum Domini 616. qui natus est in Arabia Felice, ex patre Ismaelita, Saraceni enim ab Ismaele filio Abrahæ ex ancilla originem traxerunt. Cum esset humili loco natus, nobilis matronæ Camelos pascebat, cumque esset vaferrimo ingenio, tantum suis artibus effecit, ut Dominam suam in uxorem acceperit. Ac tandem post multa cum Judæis, ac Christianis commercia, per varias fraudes & imposturas, Prophetæ nomen obtinuit; adeò ut dum comitiali morbo cui obnoxius erat aliquando laboraret,

raret, uxori, aliisque persuaserit, se ex conspectu Angeli Gabrielis sibi apparentis in animi deliquium concidere. His in vulgus sparsis, dum à pluribus ut verus Propheta coleretur, volumen aliquod variis figmentis refertum conscripsit, dictum Alcoranum, quod sibi è cælo transmissum esse fingebat. Ut autem omne genus hominum ad suam Sectam colligeret, doctrinæ suæ articulos ex omnium pænè gentium Religione conflavit, suaque ipsis figmenta adiecit.

Docuit itaque cum Christianis, & adhuc credunt Turcæ, dari unum Deum Creatorem cæli, & terræ. Negant tamen Trinitatem personarum cum hæreticis Sabellianis, adeòque Verbum Dei esse Deum, cum Arianis; ac Spiritum Sanctum esse Deum negant cum Macedonianis.

Cum Judæis utuntur Circumcisione, & abstinentiâ à carne suilla: ideoque ab initio Judæi Mahometi tanquam Messiaë adhærebant. Sed cum adverterent illum loco Sabbathi diem Veneris celebrare, & à vino abstinere, & circumcisionem non octavo die, sed circa 15. ætatis annum adhibere, ab illo in plurimis defecerunt,

Cum Christianis habent Turcæ aliquod genus Baptismi, qui in nuda Cæremonia consistit, quâ ferè quotidie certas lotiones, & Baptismata usurpant.

Credunt etiam Christum esse filium Dei, eumque ex Maria Virgine sine virili semine generatum: agnoscunt quoque magnum esse Dei Prophetam, sed negant esse Deum.

Ex Alcorano plura habent propria Mahometo figmenta. 1. Credunt dari Fatum, quo singuli homines ad bonum, vel malum destinati sint.

2. Quod Mahometi, tanquam fideli veritatis cultori,

304 *Tract. 3. Art. 5. Sectarum Singalarum*
cultori, in die iudicij tradendæ sint claves paradisi.

3. In futura carnis Resurrectione Sectaros Mahometi introducendos in beatissimum Paradisum, ubi omnes ad cibum & potum deliciae abundarent, ac mulierum pulcherrimarum ad usum libidinis copia suppeteret. Hoc scilicet Cælum est Mahometanum. Hanc tamen doctrinam ipse Mahomet damnare convincitur, dum Christum summum castitatis amatorem & præconem, magnum fuisse Dei Prophetam, & ex Virgine natum agnoscit.

In hac etiam vita indulget Mahomet suis Turcis pluralitatem uxorum, & ut unam pro alia mutare liceat, pluresque ipse uxores habuit.

Credunt Mahometani omnes homines in suis Sectis ac legibus salvari posse, sive sint Judæi, aut Christiani, aut Saraceni &c. Denique ut asseclas suos in perpetua cæcitate retineret, prohibuit Mahomet sub pæna capitis ne de Alcorano, vel lege à se data disputarent; quod diceret nefas esse Mysteria disputando tractari.

Hæc figmenta ut hominibus magis persuaderet, videri voluit varia miracula patrasse, & disertè in Alcorano *Azorra* 64. dicit se in Luna miraculum fecisse, quod ejus asseclæ dicunt contigisse, quando lunam in duas partes divisam ipse in manus acceptam reparavit, & in cælum remisit, sed istius prodigij neminem præter Mahometem conscium fuisse.

Moriturus anno Domini 630. in urbe Mecha prædixit se ab Angelo Gabriele tertia die resuscitandum, sed cum Gabriele non comparente Corpus putresceret, ad tegendam ignominiam Haumarus Mahometis successor sepulchrum illi magnificentum erexit, ad quod Mahometani saltem semel

femel in vita ex longinquis etiam regionibus peregrinari solent.

Postremò adverte, ex amplitudine hujus Sectæ, & multitudine hominum qui eam sequuntur, nullum posse formari argumentum pro illius veritate, uti formari solet ex amplitudine Catholicæ religionis. Quia illa tam latè propagata est solâ coactione armorum, & amore libertatis ad omnem carnis voluptatem & libidinem, quam omnibus impunè concedit. Neminem verò potest ad se trahere puritate doctrinæ, aut divinorum miraculorum testimonio, cum potius dogmata habeat divinis Scripturis, & honestati naturali apertè contraria. Quod sedalò notandum contra modernos Sectarios, qui argumentum pro Religione Romana ab ejus amplitudine desumptum, ex ista Turcarum multitudine infringere conantur.

Græcorum Schisma, & Errores.

Ecclēsia Orientalis, sive Græcorum, conjuncta semper fuit Ecclesiæ Romanæ, donec circa annum 869. impius Photius Schismati initium dedit, qui post. S. Ignatium, ex Sede Constantinopolitana ab Imperatore depulsum, in eam intrusus fuerat, & contra Canones ordinatus. Cum verò à Pontifice Romano Confirmationem obtinere non posset, ab illius obedientia se subduxit.

Idem schisma, ob similem causam, redintegravit Michael Constantinopolitanus circa annum 1058. qui contra Canones ad eam Sedem erectus, dum à S. Leone Papa reprobaretur, cepit eos damnare & persequi qui Latinos ritus Constantinopoli, & in Græcia observabant,
Bapti-

Baptizatos à Latinis rebaptizare, & in quibusdam articulis Ecclesiæ Romanæ hærescos labem aspergere. Donec post multas lites Græci suos errores in Concilio Florentino abjurarunt: sed non multo post, iterum græcâ levitate ad vomitum redierunt. Ac tandem, Deo superbam impietatem vindicante, infelix Græcia quæ noluit Christi in terris Vicario subesse, crudelissimum Turcarum jugum subire coacta est.

Præter impium Schisma, quo se ab Ecclesia Romana separarunt, in varias quoque hæreses prolapsi sunt, quas etiamnum tuentur.

Primò, negant Spiritum Sanctum à Patre Filioque procedere, volunt enim à solo Patre spirari, sive suam processionem ab æterno habere: ideoque graviter damnant Ecclesiam Latinam quod in symbolo expressè apponat nomen Filij, dicatque, *qui ex Patre, Filioque procedit*, contra quàm habeatur explicitè in symbolo Nicæno.

Prætextum huic errori quærunt ex verbis Christi Joannis 15. v. 26. *Cum venerit Paraclitus, quem ego mittam vobis à Patre Spiritum veritatis, qui à Patre procedit. Ergo (inquiunt) non Procedit à Filio, cum solius Patris mentio habeatur. Sed inepta est consequentia quæ desumitur ab authoritate negativa, hoc modo, Christus illo loco non dixit Spiritum Sanctum à Filio procedere; ergo id negavit. Sic enim dum de Verbo divino dicitur Joannis 1. *Omnia per ipsum facta sunt*, sequeretur hunc mundum esse à solo Verbo sive Filio, non autem simul à Patre & Spiritu Sancto creatum, cum illo loco de solo Verbo divino mentio habeatur. Cæterum ex aliis Scripturæ locis satis disertè colligitur Spiritum Sanctum etiam à Filio procedere ut Joannis 16. v. 13. ubi Christus de Paraclito loquens dicit: *De meo acci-**

piet

piet & annuntiabit vobis, omnia quaecunque habet Pater mea sunt, propterea dixi, quia de meo accipiet. Atqui Paraclitus tanquam creatura nihil à Christo accipere potuit, ergo ibi Christus sive Filius dicitur Paraclito originaliter communicare aliquod esse increatum tanquam personæ divinæ.

Quod porrò opponunt Græci, Si Spiritus Sanctus à Patre & Filio procedat, necesse erit ineptè statui duo illius principia, sive duas causas, quasi Pater ad Paracliti spirationem per se non esset sufficiens: Respondetur, inanes esse argutias: Etsi enim asserant Latini Patrem, & Filium duas esse personas, negant tamen duo esse distincta principia, aut duas causas, sed docent utrumque simul unicum esse Principium, & unicam causam. Sicut & ipsi Græci admittere debent non solum Patrem, sed tres personas necessariò simul causare omnes creaturas, non tamen ideo sunt tres causæ, sed unica causa habens eandem essentiam, & eandem voluntatem productivam omnium creaturarum, neque hinc verentur Græci ne aliquid Patris potentiæ aut sufficientiæ detrahatur.

Altera Græcorum hæresis est, quod contendunt Eucharistiam conficiendam esse in pane fermentato, & Christum in ultima cæna ita confecisse, ideoque docent apud Latinos qui celebrant in Azymo Sacramentum esse invalidum. At contra, Ecclesia Latina docet celebrandum esse in azymo, quamvis nolit Sacramentum esse invalidum si conficiatur in fermentato, cum panis sive azymus, sive fermentatus in eadem specie conveniat.

Probatum autem contra Græcos Christum celebrasse in pane azymo ex Matthæi cap. 26. v. 17. *Primâ autem die azymorum accesserunt discipuli*
ad

ad Iesum dicentes, ubi vis paremus tibi comedere Pascha? Cum ergo in diebus azymorum apud Iudæos grave flagitium fuerit uti fermentato, manifestum est Christum more cæterorum voluisse in azymo celebrare, qui non venit legem solvere, sed adimplere. Præter hos, Ecclesia Græca postquam à Romana defecit, in alios errores paulatim prolapsa est.

Hic verò ad institutum nostrum præcipue observandum est. Lutheri ac Calvinii affectas insigni nequitia hominibus illudere, dum audent jactare suam Religionem omni tempore ab Ecclesia Græca quæ amplissima est, agnitam & approbatam fuisse. Nam ex iis quæ supra discussa patet imprimis, Græcos usque ad annum circiter 869. cum Ecclesia Romana semper conjunctos fuisse, quo tempore nihil de Religione Lutherana aut Calviniana somniare potuerunt. Secundo, satis constat etiam hoc ævo, & ab ortu Lutheri & Calvinii, nunquam hos à Græcis pro Fratribus agnitos fuisse, imò in suis scriptis horum errores acriter oppugnasse. Tertio Ecclesia Græca, quamvis Schismatica, in pluribus tamen articulis contra modernos hæreticos cum Romana consentit. Admittunt enim etiamnum Græci septem Sacramenta: Missæ Sacrificium retinent. In Sacramento Eucharistiæ veram realemque Christi præsentiam, sine substantia panis, omnino agnoscunt: Confessionem sacramentalem in usu habent: pro defunctis orant: Jejunium quadragesimale accuratè observant. Quænam igitur potest esse nostris Sectariis, qui hæc omnia condemnant, cum Græcis concordia? Misera certè eorum conditio, Matrem suam Ecclesiam Romanam deseruerunt, nec ullibi terrarum Fratres inveniunt.

Ex dictis proponitur Idea miseranda Moderni Sectarij.

1. **I**maginatur ille se esse in noua quadam Christi Ecclesia, de qua ignorat, inter tot Sectas, ubi hoc tempore subsistat, aut ubi delituerit per mille quingentos annos à tempore Apostolorum usque ad Lutherum, aut Calvinum.

2. Hanc tamen Ecclesiam imaginariam vult omnibus aded notam esse, ut quisque debeat relictâ Ecclesiâ Romanâ, & quâvis Sectâ, ad eam solam convolare, sicut columba ad Arcam Noe.

3. Per hanc solam, recenter exortam, nullo adhuc signo aut miraculo à Deo comprobatâ, credit reformandam fidem Ecclesiæ Romanæ, hæctenus tot signis, miraculis, testimoniis toto orbe passim receptam.

4. Credit suum Cætum ætate, numero, auctoritate exilem, & vix in reliquo orbe conspicuum, solum tamen præ omnibus sapere, & majores suos docere, & totam antiquitatis sapientiam, auctoritatem, experientiam illi cedere debere.

5. Profitetur se esse unum ex illis, qui se ab Antiqua Ecclesia segregarunt, neque tamen adhuc inter se convenerunt de Nova Ecclesia, quæ sit una, & communis omnibus ab antiqua Ecclesia segregatis.

6. Agnoscit se numerari inter illos homines, qui post Lutherum & Calvinum jam per centum annos se in varias Sectas formant & reformant, neque tamen ullum habet ille certius signum aut argumentum pro sua Secta, quàm pro aliis, quas ipse damnat, & oppugnat.

7. Fatetur se pro norma fidei, & pignore salutis amplecti præ omnibus Confessionem paucorum

corum

corum Protestantium , quam constat à reliquis Christianis reprobari , neque hactenus ab ullo Concilio generali, aut speciali Dei testimonio , aut ullius miraculi iudicio confirmatam esse.

8. Confidit salutem suam novo & ex quo hominum Cætui, qui pro Regula suæ Fidei, & intelligentia Scripturarum tantum habent privatum Spiritum , sine potius proprii Capitis sensum , per quem advertit illos hactenus in varias Sectas discindi, neque de una fide, neque de necessariis ad salutem fidei fundamentis inter se convenire, ut supra ostendi.

Quo pacto poterit Homo ille coram Dei tribunali suo errori excusationem prætere? Habet ante oculos ab ipsis Apostolorum temporibus Ecclesiam antiquam, unam , omni ævo miraculis à Deo , & communi consensu ab hominibus comprobata; in qua modò ipsi Protestantes fatentur nihil deesse in articulis ad salutem necessariis.

Interea sciens ac volens salutem aeternam credit Cætui paucorum hominum , apud quod jam palam fecimus nihil minus quàm veræ Ecclesiæ Idæam aut umbram extare. Hoc certè aliud esse non potest quàm clausis oculis velle errare, ac sponte perire.

Poterunt hæc oportunè personæ convertendæ per amicas Interrogationes proponi , ut statum suum sic clarius advertat, & veræ Ecclesiæ se adjungat.

BULLA

BULLA DOGMATICA
LEONIS X. PONTIFICIS

In qua distinctè exprimentur, & dam-
nantur Errores Martini Lutheri, &
sequacium, cum Censuris & Pœnis
annexis.

Quos errores, censuras &c. peropportunum erit Le-
tori hic in promptu, & simul habere, & in pro-
priis terminis, quibus illi authentice damnantur.

Ab perpetuam rei memoriam.

Exurge Domine, & judica causam tuam,
memor esto improperiorum tuorum,
eorum quæ ab insipientibus fiunt totâ
die: inclina aurem tuam ad preces no-
stras, quoniam surrexerunt vulpes quærentes
demoliri vineam, cujus tu torcular calcasti so-
lus, & ascensus ad Patrem, ejus curam, regi-
men, & administrationem Petro tanquam ca-
piti, & tuo Vicario, ejusque Successoribus in-
stitit triumphantis Ecclesiæ commisisti. Extermi-
nare nititur eam aper de sylva, & singularis fe-
rus depascitur eam. *Refert fufius Lutheri contuma-
ciam.* Pro Pastoralis igitur officij, divinâ gratiâ
nobis injuncti cura quam gerimus, prædictorum
errorum virus pestiferum ulterius tolerare seu
dissimulare sine Christianæ religionis nota, at-
que

que orthodoxæ fidei injuria nullo modo possumus. Eorum autem errorum aliquos presentibus duximus inferendos, quorum tenor sequitur, & est talis.

1. *Hæretica sententia est, sed usitata, Sacramenta nova legis justificantem gratiam illis dare, qui non ponunt obicem.*

2. *In puero post baptismum negare remanens peccatum, est Paulum, & Christum simul conculcare.*

3. *Fomes peccati, etiam si nullum adsit actuale peccatum, moratur exeuntem à corpore animam ab ingressu cali.*

4. *Imperfecta caritas morituri, fert secum necessario magnum timorem, qui se solo satis est facere penam Purgatorij, & impedit introitum regni.*

5. *Tres esse partes Pœnitentiæ, contritionem, confessionem, & satisfactionem, non est fundatum in sacra scriptura, nec in antiquis sanctis Christianis doctoribus.*

6. *Contritio quæ paratur per discussionem, collationem, & detestationem peccatorum, qua quis recogitat annos suos in amaritudine animæ suæ, ponderando peccatorum gravitatem, multitudinem, fœditatem, amissionem æternæ beatitudinis, ac æternæ damnationis acquisitionem, hæc contritio facit hypocritam, immo magis peccatorem.*

7. *Verissimum est proverbium, & omnium doctrina de contritionibus hucusque data præstantius, de cetera non facere, summa penitentia: optima pœnitentiæ, nova vita.*

8. *Nullo modo præsumas confiteri peccata venialia, sed omnia mortalia, quia impossibile est, ut omnia mortalia cognoscas. Vnde in primitivâ Ecclesiâ solum manifesta mortalia confitebantur.*

9. *Dum volumus omnia purè confiteri, nihil aliud facimus, quam quod misericordiæ DEI nihil aliud relinquere ignoscendum.*

10. Peccata non sunt ulli remissa, nisi remittente sacerdote, credat sibi remitti: immo peccatum maneret, nisi remissum crederet, non enim sufficit remissio peccati, & gratia donatio, sed oportet etiam credere esse remissum.

11. Nullo modo confidas absolui propter tuam contritionem, sed propter verbum CHRISTI, Quodcumque solueris, &c. Hic, inquam, confide, si sacerdotis obtinueris absolutionem, & crede fortiter te absolutum, vereris, quicquid sit de contritione.

12. Si per impossibile confessus non esset contritus, aut sacerdos non serio, sed ioco absolueret, si tamen credat se absolutum, verissimè est absolutus.

13. In Sacramento Pœnitentiæ, ac remissione culpe, non plus facit Papa, aut Episcopus, quam infimus sacerdos: immo ubi non est sacerdos, æque tantum quilibet Christianus, etiam si mulier, aut puer esset.

14. Nullus debet sacerdoti respondere, se esse contritum, nec sacerdos requirere.

15. Magnus est error eorum qui ad Sacramenta Eucharistiæ accedunt, huic innixi, quod sint confessi, quod non sint sibi conscij alicujus peccati mortalis, quod præmiserint orationes suas, & preparatoria, omnes illi ad iudicium sibi manducant, & bibunt: sed si credant, & confidunt se gratiam ibi consecuturos, hæc sola fides facit eos puros, & dignos.

16. Consultum videtur, quòd Ecclesia in communi Consilio statueret laicos sub utraque specie communicandos, nec Bohemi communicantes sub utraque specie, sunt hæretici, sed schismatici.

17. Thesauri Ecclesiæ unde Papa dat Indulgentias, non sunt merita CHRISTI, & Sanctorum.

18. Indulgentiæ sunt piæ fraudes fidelium & remissiones bonorum onerum: & sunt de numero eorum quæ licent, & non de numero eorum quæ expediunt.

19. Indulgentiæ his qui veraciter eas consequuntur,

○

nor

non valent ad remissionem p[en]e pro peccatis actualibus debita apud divinam iustitiam.

20. Seducuntur credentes indulgentias esse salutes, & ad fructum spiritus utiles.

21. Indulgentia necessaria sunt solum publicis criminibus, & propriè conceduntur duris solummodo, & impatientibus.

22. Sex generibus hominum indulgentia, nec sunt necessaria, nec utiles: videlicet mortuis seu morituris, infirmis, legitime impeditis, his qui non commiserunt crimina, his qui crimina commiserunt, sed non publica, his qui meliora operantur.

23. Excommunicationes sunt tantum externa p[en]a, nec privant hominem communibus spiritualibus Ecclesie orationibus.

24. Docendi sunt Christiani, plus diligere excommunicationem, quam timere.

25. Romanus Pontifex Petri successor, non est CHRISTI Vicarius super omnes totius mundi Ecclesias ab ipso CHRISTO in B. Petro institutus.

26. Verbum CHRISTI ad Petrum. Quodcumque solueris super terram, &c. extenditur dumtaxat ad ligata ab ipso Petro.

27. Certum est in manu Ecclesie aut Papa profus non esse statuere articulos fidei, immo nec leges morum, seu bonorum operum.

28. Si Papa cum magna parte Ecclesie sic vel sic sentiret, nec etiam erraret: adhuc non est peccatum aut haresis contrarium sentire, praesertim in re non necessaria ad salutem, donec fuerit per Concilium universale alterum reprobatum, alterum approbatum.

2. Via nobis facta est enervandi auctoritatem Conciliorum, & libere contradicendi eorum gestis, & iudicandi eorum decreta, & confidenter confitendi, quidquid verum videtur, sive probatum fuerit, sive reprobatum à quocumque Concilio.

30. *Aliqui articuli Ioannis Husz. condemnati in Concilio Constantien. sunt Christianissimi, verissimi, & Evangelici, quos nec universalis Ecclesia posset damnare.*

31. *In omni opere bono iustus peccat.*

32. *Opus bonum optime factum, est veniale peccatum.*

33. *Hæreticos comburi, est contra voluntatem spiritus.*

34. *Præliari adversus Turcas, est repugnare DEO visitanti iniquitates nostras per illos.*

35. *Nemo est certus, se non semper peccare mortaliter, propter occultissimum superbia vitium.*

36. *Liberum arbitrium post peccatum, est res de solo titulo, & dum facit quod in se est, peccat mortaliter.*

37. *Purgatorium non potest probari ex sacra scriptura, quæ sit in canone.*

38. *Anima in Purgatorio non sunt secura de eorum salute, saltem omnes: nec probatum est ullis aut rationibus, aut scripturis, ipsas esse nec extra statum merendi, aut augenda caritatis.*

39. *Anima in Purgatorio peccant sine intermissione, quamdiu quarunt requiem, & horrent penas.*

40. *Anima ex Purgatorio liberata suffragiis viventium minus beantur quam si per se satisfecissent.*

41. *Prælati Ecclesiastici, & Principes sæculares non malefacerent, si omnes saccos mendicitatis deleverent.*

Qui quidem errores, respectivè, quam sint pestiferi, quam perniciosi, quam scandalosi, quam piarum, & simplicium mentium seductivi, quam denique sint contra omnem caritatem, ac S.R.E. matris omnium fidelium, & magistræ fidei, reverentiam atque nervum Ecclesiasticæ disciplinæ, obedientiam scilicet quæ fons est, & origo omnium virtutum, sine qua facile unusquisque infidelis esse convincitur, nemo sanæ mentis ignorat. Nos igitur in præmissis, utpote gravissimis, propensius (ut decet) procedere, nec

non huiusmodi pesti, morboque canceroso, ne in agro Dominico tamquam vepris nociva ulterius serpat, viam præcludere cupientes, habita super prædictis erroribus, & eorum singulis diligenti trutinazione, discussione, ac districto examine, maturaque deliberatione, omnibusque rite pensatis, ac sapius ventilatis cum venerabilibus fratribus nostris Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, ac regularium Ordinum Prioribus seu Ministris generalibus, pluribusque aliis sacre Theologiæ, necnon utriusque juris professoribus sive magistris, & quidem peritissimis: reperimus eosdem errores, respective (ut præfertur) articulos non esse Catholicos, nec tamquam tales esse dogmatizandos, sed contra Ecclesiæ Catholicæ doctrinam sive traditionem, atque ab ea veram divinarum scripturarum receptam interpretationem, cuius auctoritati ita acquiescendum censuit Augustinus, ut dixerit se Evangelio non fuisse crediturum, nisi Ecclesiæ Catholicæ intervenisset auctoritas. Nam ex eisdem erroribus, vel eorum aliquo vel aliquibus, palam sequitur, eandem Ecclesiam, quæ Spiritu sancto regitur, errare, & semper errasse. Quod est utique contra illud, quod CHRISTUS discipulis suis in Ascensione sua (ut in sancto Evangelio Matthæi legitur) promisit dicens: Ego vobiscum sum usque ad consummationem sæculi. Necnon contra sanctorum Patrum determinationes, Conciliorum quoque, & Summorum Pontificum expressas ordinationes, seu canones, quibus non obtemperasse, omnium hæresum, & schismatum teste Cypriano, fomes & causa semper fuit.

De eorumdem itaque venerabilium fratrum nostrorum consilio, & assensu, ac omnium, & singu-

singulorum prædictorum, matura deliberatione
 prædicta, auctoritate Omnipotentis DEI, &
 beatorum Apostolorum Petri, & Pauli, & no-
 stra, præfatos omnes, & singulos articulos seu
 errores, tamquam (ut præmittitur) respective
 hæreticos, aut scandalosos, aut falsos, aut pia-
 rum aurium offensivos, vel simplicium mentium
 seductivos, & veritati Catholicæ obviantes,
 damnamus, reprobamus, atque omnino reiici-
 mus, ac pro damnatis, reprobatis, & rejectis ab
 omnibus utriusque sexus Christi fidelibus habe-
 ri debere, harum serie decernimus, & declara-
 mus. Inhibentes in virtute sanctæ obedientiæ,
 ac sub pænâ majoris excommunicationis lata
 sententiæ, necnon quoad Ecclesiasticas, & regu-
 lares personas, Episcopaliū omnium, etiam Pa-
 triarchaliū, Metropolitanarum, & aliarum Ca-
 thedralium Ecclesiarum, Monasteriorum quo-
 que, & Prioratuum etiam conventualium, &
 quarumcumque dignitatum, aut beneficiorum
 Ecclesiasticorum, sæcularium, aut quorumvis
 Ordinum regularium, privationis, & inhabilita-
 tis ad illa, & alia in posterum obtinenda: quo
 verò ad Conventus, Capitula, seu domos, aut
 pia loca sæcularium, vel regularium, etiam Men-
 dicantium, necnon universitatis etiam studio-
 rum generalium, quorumcumque privilegiorum
 indultorum, à Sede Apostolica, vel ejus Legatis,
 aut alias quomodolibet habitorum, vel obtento-
 rum, cujuscumque tenoris existant, necnon no-
 minis, & potestatis studium generale tenendi,
 legendi, ac interpretandi quasvis scientias, &
 facultates, & inhabilitatis ad illa & alia in po-
 sterum obtinenda: Prædicationis quoque offi-
 cij, ac amissionis studij generalis, & omnium
 privilegiorum ejusdem: quo verò ad sæculares
 ejusdem

eiusdem excommunicationis, nec non amissionis
cujuscumque emphyteusis, seu quorumcumque
feudorum, tam à Romana Ecclesia, quam alias
quomodolibet obtentorum, ac etiam inhabilita-
tis ad illa, & alia in posterum obtinenda: nec
non quoad omnes, & singulos superius nomina-
tos, inhibitionis Ecclesiasticæ sepulturæ, inhabi-
litateque ad omnes, & singulos actus legitimos,
infamiae, ac dissipationis, & criminis læsæ maje-
statis, & hæreticorum & fautorum eorundem
in jure expressis pœnis, eo ipso, & absque ulte-
riori declaratione per omnes, & singulos supra-
dictos, si (quod absit) contrafecerint, incurren-
dis, à quibus vigore cujuscumque facultatis, &
clausularum eis in confessionalibus quibusvis
personis, sub quibusvis verborum formis con-
tentarum, nisi à Rom. Pont. vel alio ab eo ad
id in specie facultatem habente, præterquam in
mortis articulo constituti, absolvi nequeant.
Omnibus, & singulis utriusque sexus Christi fi-
delibus, tam laicis, quam clericis, sæcularibus
& quorumvis Ordinum regularibus, & aliis qui-
buscumque personis, cujuscumque status, gra-
dus, vel conditionis existant, & quacumque Ec-
clesiastica vel mundana præfulgeant dignitate,
etiam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus,
Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Epif-
copis, Patriarchalium, Metropolitanarum, &
aliarum Cathedralium, Collegiatarum, ac infe-
riorum Ecclesiarum Prælati, Clericis, aliisque
personis Ecclesiasticis, sæcularibus, & quorum-
vis Ordinum etiam Mendicantium regularibus,
Abbatibus, Prioribus, vel Ministris generalibus,
vel particularibus, fratribus seu religiosis, ex-
emptis, & non exemptis: Studiorum quoque
universitatibus sæcularibus, & quorumvis Ordini-
num

num etiam Mendicantium regularibus, necnon Regibus, Imperatori, Electoribus, Principibus, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Baronibus, Capitaneis, Conductoribus, Domicellis, omnibusque officialibus, Iudicibus, Notariis Ecclesiasticis, & secularibus, Communitatibus, Universitatibus, Potentatibus, Civitatibus, Castris, Terris, & locis, seu eorum, vel earum civibus, habitatoribus, & incolis, ac quibusvis aliis personis Ecclesiasticis, vel regularibus (ut præfertur) per universum orbem, ubicumque, præsertim in Alemania existentibus, vel pro tempore futuris, ne præfatos errores, aut eorum aliquos, perverfamque doctrinam huiusmodi asserere, affirmare, defendere, prædicare, aut illi quomodolibet, publice vel occulte, quovis quæsito ingenio vel colore, tacite, vel expresse favere præsumant.

Insuper, quia errores præfati, & plures alij continentur in libellis seu scriptis Martini Luther, dictos libellos, & omnia dicti Martini, scripta seu prædicationes, in latino, vel quocumque alio idiomate reperiantur, in quibus dicti errores, seu eorum aliquis continentur, similiter damnamus, reprobamus, atque omnino reiicimus, & pro omnino damnatis, reprobatis, ac rejectis, (ut præfertur) haberi volumus, mandantes in virtute sanctæ obedientiæ, & sub poenitentis prædictis eo ipso incurrendis, omnibus, & singulis utriusque sexus Christi fidelibus superius nominatis, ne huiusmodi scripta, libellos, prædicationes, seu schedulas, vel in eis contenta capitula, errores, aut articulos supradictos contentia, legere, asserere, prædicare, laudare, imprimere, publicare, sive defendere, per se vel alium, seu alios, directe, vel indirecte, tacite, vel expresse, publice vel occulte, aut in domibus suis,

fuis, five aliis publicis, vel privatis locis tenere quoquo modo præsumant: quinimo illa statim post harum publicationem ubicumque fuerint, per Ordinarios, & alios supradictos diligenter quæsitæ, publice, & solemniter in præsentia cleri, & populi, sub omnibus, & singulis supradictis pænis, comburant. *Alie clausula fufius sequuntur.*

Datum Romæ apud S. Petrum, Anno incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo vigesimo, die XVII. Kalen. Julij, Pontificatus nostri anno octavo.

Pergit autem, in clausulis supra, terminum præscribere Luthero & adherentibus ut resipiscant. Non resipiscientes post elapsos sexaginta dies capiendos fidelibus indicit. Loca in quibus illi commorabuntur interdicto subiicit. De rogat privilegiis si quæ essent his opposita. Mandat excommunicari alios, si qui impedirent Bullæ publicationem: quam postea debite factam etiam ipse testatur in diplomate edito anno sequenti, quo Lutherum & sequaces adhuc contumaces excommunicationem, & alias pænas incurrisse declarat. Prædicta omnia habet Bulla superius recitata, quæ integrè continetur in Tomo primo Bullarij Romani novissimi pagina 451.

Articuli quidam particulares in Ioanne Wiclefo inter alios damnati à Martino V. Pont. in Bulla quæ incipit, Inter cunctas Pastorales curæ sollicitudines.

Substantia panis materialis, & similiter substantia vini materialis remanent in Sacramento altaris.
Accidentia panis non remanent sine subjecto in eodem Sacramento, Christus

Christus non est in eodem Sacramento identicè & realiter in propria presentia corporali.

Si Episcopus vel Sacerdos existat in peccato mortali, non ordinat, non consecrat, non consicit, non baptizat.

Non est fundatum in Evangelio, quod Christus Misericordiam ordinaverit.

Si homo fuerit debite contritus, omnis Confessio exterior est sibi superflua & inutilis.

Contra Scripturam sacram est, quod viri Ecclesiastici habeant possessiones.

Prelatus excommunicans Clericum qui appellavit ad Regem, vel ad Concilium regni, eo ipso traditor est Regis & regni.

Nullus est Dominus civilis, nullus est prelatus, nullus est Episcopus, dum est in peccato mortali.

Populares possunt ad suum arbitrium Dominos delinquentes corrigere.

Decime sunt pura eleemosyna, & possunt parochiani, propter peccata suorum Prelatorum, ad libitum suum eas auferri.

Omnes sunt Simoniaci qui se obligant orare pro aliis in temporalibus subvenientibus.

Omnia de necessitate absoluta eveniunt.

Religiosi viventes in religionibus privatis, non sunt de religione Christiana.

Ditare Clerum est contra regulam Christi.

Ecclesia Romana est Synagoga satanae, nec Papa est proximus & immediatus Vicarius Christi & Apostolorum.

Iuramenta illicita sunt, quae fiunt ad corroborandum humanos contractus, & commercia civilia. Ibidem alia cum Luthero & alijs haeticis ferè communia.

Data est praedicta Bulla Constantiae (ubi à Concilio damnatus Wiclefus) 8. Kalen. Martij Pontificatus Martini V. anno primo: & reperitur in Bullarij Romani Tomo 1. folio 236.